

Finanční arbitř

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: 10000/2013
Registrační číslo (uvádějte vždy v korespondenci): 19/SU/2013

Nález

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 9. 1. 2013 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi ve věci ■ (dále jen „Navrhovatel“) proti společnosti GE Money Bank, a. s., IČO 25672720, se sídlem Praha 4 - Michle, Vyskočilova 1422/1a, PSČ 140 28, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl B, vložka 5403, (dále jen „Instituce“) vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o zaplacení částky 2.494,- Kč, takto:

- I. Instituce, GE Money Bank, a. s., IČO 25672720, se sídlem Praha 4 - Michle, Vyskočilova 1422/1a, PSČ 140 28, je povinna navrhovateli ■, zaplatit částku 605,- Kč (slovy: šest set pět korun českých), a to do tří dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**
- II. Návrh se v části týkající se zaplacení 1.889,- Kč (slovy: jeden tisíc osm set osmdesát devět korun českých) podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- III. Instituce, GE Money Bank, a. s., IČO 25672720, se sídlem Praha 4 - Michle, Vyskočilova 1422/1a, PSČ 140 28, je povinna podle § 17a zákona o finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 15.000,- Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých) na účet vedený u České národní banky, č. ú. 19-3520001/0710, variabilní symbol platby 192013, konstantní symbol platby 558, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se v řízení domáhá po Instituci zaplacení částky 2.494,-Kč z titulu vydání bezdůvodného obohacení, které Instituce získala na úkor Navrhovatele v důsledku neplatného smluvního ujednání o poplatku za vedení úvěrového účtu.

Finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení zjistil, že Navrhovatel uzavřel s Institucí dne 11. 11. 2008 smlouvu o úvěru označenou jako *Smlouva o úvěru Konsolidace* (dále jen „Smlouva o úvěru“), na základě které se Instituce zavázala za sjednaných podmínek a dohodnutým způsobem poskytnout Navrhovateli peněžní prostředky ve výši 200.000,- Kč (dále jen „Úvěr“), a to z úvěrového účtu č. ■ (dále jen „Úvěrový účet“); Navrhovatel se oproti tomu zavázal Úvěr Instituci ve sjednané době a dohodnutým způsobem vrátit *formou anuitních řádných měsíčních splátek*, když *[a]nuitní řádná měsíční splátka se skládá z platby jistiny, úroku a úhrady pojištění v případě, že je pojištění Klienta (Navrhovatele) ve smlouvě dále sjednáno a když vedle těchto úhrad je povinen (Navrhovatel) platit také poplatek za vedení úvěrového účtu, který je splatný spolu s řádnou splátkou úvěru a jehož výše je sjednána dle platného Sazebníku* (dále jen „Poplatek za vedení Úvěrového účtu“).

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel v předmětném smluvním vztahu s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu ustanovení § 3 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi.

Instituce je bankou podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a mezi její hlavní činnosti patří podle § 1 odst. 1 písm. b) tohoto zákona poskytování úvěrů. Instituce je oprávněna k výkonu této činnosti na základě licence udělené Českou národní bankou. Jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné skutečnosti, které by zpochybnily, že Instituce v předmětném smluvním vztahu vystupuje v postavení věřitele při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, považuje finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi.

Smlouva o úvěru představuje smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr a která byla uzavřena za účinnosti zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb. (dále jen „zákon č. 321/2001 Sb.“), a není ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 321/2001 Sb. smluvním vztahem vyloučeným z působnosti tohoto zákona.

Finanční arbitr konstatuje, že je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi věřitelem a spotřebitelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

2. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že se podle Smlouvy o úvěru zavázal pravidelně hradit Poplatek za vedení Úvěrového účtu ve výši 40,- Kč, který se od 1. 1. 2009 navýšil na částku 49,- Kč a od 1. 1. 2012 na částku 69,- Kč. Ačkoliv Navrhovatel Poplatek za vedení Úvěrového účtu pravidelně hradil a stále hradí, současně tvrdí, že Poplatek za vedení Úvěrového účtu nebyl platně sjednán, resp. byl sjednán neurčitě, neboť ze Smlouvy o úvěru není patrné „*jaké služby jsou obsahem spravování úvěru, tedy jaká jsou práva Navrhovatele a povinnosti Instituce*“.

Navrhovatel polemizuje, zda má být obsahem smluvního ujednání míněno „*spravování Smlouvy*“, ke kterému podle názoru Navrhovatele nedochází, neboť „*Navrhovatel svůj závazek spravuje samostatně, když zajišťuje dostatek finančních prostředků na svém běžném účtu, ze kterého jsou řádně hrazeny jeho splátky úvěru. Navrhovatel sám spravuje své povinnosti z předmětné Smlouvy*“. Dále jím může být míněno „*spravování úvěru jako spravování finančních prostředků*“, avšak taková služba Navrhovateli „*není poskytována a ani poskytována být nemůže*“, neboť „*finanční prostředky byly Navrhovateli poskytnuty ke dni podpisu Smlouvy na jeho běžný účet. Navrhovatel úvěr splácí a veškeré informace o splácení mu jsou známy ze Smlouvy, jakož i ze zpoplatněných písemných výpisů*“. Další možností by mohla být podle Navrhovatele „*skutečnost, že Instituce eviduje dluh za Navrhovatelem a spravuje splácení dluhu*“, takové jednání však vyplývá přímo z charakteru závazku a Instituce jej případně činí jen pro své vnitřní potřeby, neboť se jedná o „*činnost, která neslouží Navrhovateli*“. Hrazení Poplatku za vedení Úvěrového účtu tak postrádá jakoukoli hospodářskou ekvivalenci.

Navrhovatel tvrdí, že „*neměl zájem na jakémkoliv vedení úvěru, jakož ani na vytvoření úvěrového účtu*“. Ačkoli podle Navrhovatele „*vytvoření úvěrového účtu a uvedený poplatek je ... pro klienty Instituce povinností při uzavření úvěrové smlouvy, když se nejedná o individuálně sjednanou smluvní podmínku*“, Navrhovatel Smlouvu o úvěru v předloženém znění přesto uzavřel, neboť „*domníval se, že Poplatek za vedení úvěrového účtu bude hradit za službu, kterou bude čerpat*“.

Jelikož ze Smlouvy o úvěru není zřejmé, co je obsahem služby „*vedení úvěru*“, jaká jsou konkrétní práva a povinnosti smluvních stran z takového smluvního ujednání a jaká je vůbec funkce Poplatku za vedení Úvěrového účtu, je podle názoru Navrhovatele takové smluvní ujednání neplatné pro jeho neurčitost a nesrozumitelnost ve smyslu ustanovení § 37 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*občanský zákoník*“).

Navrhovatel považuje smluvní ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu za neplatné i podle ustanovení § 55 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 56 občanského zákoníku, jelikož se jedná o ujednání, které v rozporu s požadavkem dobré víry znamená k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, když Poplatek za vedení Úvěrového účtu je hrazen za „*vedení úvěrového účtu, ale fakticky k žádné správě úvěru nedochází a vedení úvěru je toliko administrativní činností banky*“. Poplatek za vedení Úvěrového účtu tak slouží Instituci „*pouze k hrazení její administrativy*“ a Navrhovatel za něj nedostává žádnou službu. Nepřiměřenost spatřuje navrhovatel též ve „*zřízení úvěrového účtu, který Navrhovatel nepotřebuje a úvěrový účet je sjednán jen v zájmu banky*“.

Navrhovatel současně tvrdí, že při sjednání Poplatku za vedení Úvěrového účtu byl uveden v omyl, když se domníval, že „*za daný nařízený poplatek bude dostávat službu, kterou však nedostává ani dostávat nemůže, když taková služba ve prospěch klienta neexistuje*“. Předmětné smluvní ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu proto považuje Navrhovatel za neplatné též podle ustanovení § 49a občanského zákoníku.

Navrhovatel dále uvádí, že „*sjednání poplatku za neexistující službu, je při přihlédnutí ke všem uvedeným skutečnostem rovněž jednáním příčícím se dobrým mravům*“, smluvní ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu je rovněž neplatné pro rozpor s dobrými mravy podle ustanovení § 39 občanského zákoníku, když „*Navrhovatel hradí (40,-)(49,-)(69,-) Kč za nic, tedy za neexistující službu, jejíž hodnota je tak 0 Kč*“.

Na podporu všech svých tvrzení Navrhovatel odkazuje na rozsudek německého Spolkového soudního dvora ze dne 7. 6. 2011, sp. zn. XI ZR 388/10, ve kterém tento soud s odvoláním na příslušná ustanovení německého občanského zákoníku (BGB – Bürgerliches Gesetzbuch), která provádějí příslušná ustanovení směrnice Rady 93/13/EHS, ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „Směrnice 93/13/EHS“), rozhodl o neplatnosti poplatku za vedení úvěrového účtu. Navrhovatel v této souvislosti současně poukazuje na závěry „Komisie na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách“ zřízené při slovenském Ministerstvu spravedlnosti, která uvedené rozhodnutí Spolkového soudního dvora podle Navrhovatele „převzala jako významné a relevantní“.

K výzvě finančního arbitra k doplnění a vylíčení rozhodných skutečností týkajících se obsahu Navrhovatelem rozporované služby, zejména ke specifikaci, jakou službu měl Navrhovatel podle svého názoru oproti placenému Poplatku za vedení Úvěrového účtu čerpat a jaké úkony před uzavřením smlouvy učinil pro ověření skutečného obsahu služby, Navrhovatel uvádí, že v době uzavření smlouvy byl „*ujištěn pracovníci, že za uvedený poplatek za vedení úvěrového účtu mi bude poskytnut minimálně roční výpis z úvěrového účtu a měsíčně potvrzení formou SMS zprávy na můj mobilní telefon o zaplacení měsíční splátky úvěru*“. Bez ohledu na tuto skutečnost však byl Navrhovatel „*stejně přinucen tento poplatek hradit a úvěrovou smlouvu podepsat, protože ... úvěr potřeboval a bez souhlasu placení poplatku za vedení úvěrového účtu [by] úvěr nikdy nedostal*“.

3. Tvrzení Instituce

Instituce tvrdí, že smluvní ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu bylo sjednáno platně, a to „*Smlouvou a Sazebníkem poplatků, který je její součástí*“, konkrétně v článku II. a IV. Smlouvy o úvěru s odkazem na Sazebník cen za peněžní a obchodní služby pro fyzické osoby nepodnikatele, a že Navrhovatel „*proti jeho existenci ani výši nijak nenamítal a Smlouvu sjednal*“. Instituce uvádí, že nemá ve své produktové nabídce takový splátkový úvěr, který by nevyžadoval úvěrový účet a u kterého by tedy Navrhovatel nemusel platit žádný poplatek za vedení úvěrového účtu. Navrhovatel však byl o této skutečnosti informován a přesto Smlouvu o úvěru podepsal.

Smluvní ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu je podle názoru Instituce určité, ačkoli „*technicky není možné u každé Instituci poskytované služby detailně popisovat úkony, z kterých se ta která služba skládá a práva a povinnosti Instituce při poskytování služby (že bude splátky úvěru řádně a včas přepisovat, že bude klienta o prodlení při splácení informovat s ohledem na aktuální výši zůstatku, v jakém systému bude připravovat korespondenci, obálkovat, doručovat...)*“. Instituce odmítá, že by byl Poplatek za vedení Úvěrového účtu hrazen za neexistující službu, neboť odpovídající služba je Navrhovatelí poskytována a „*zahrnuje zaznamenávání, evidování a poskytování informací o čerpání a splácení úvěru a o stavu pohledávek obou smluvních stran*“.

Navrhovatel podle Instituce zaměňuje „*čerpání úvěru a splácení úvěru za jeho správu, resp. vedení*“, když pojem úvěr se běžně používá v širším slova smyslu též pro smluvní vztah mezi věřitelem a dlužníkem a nejen pro finanční prostředky. Tím, že Navrhovatel splácí úvěr, jej nespravuje. Pakliže jsou Navrhovatelí „*veškeré informace o splácení ... známy ze Smlouvy a z výpisů ... jsou mu známy díky tomu, že Instituce řádně plní své povinnosti v souvislosti s vedením úvěrového účtu a tím se správou úvěru a informace o úvěru s aktualizovanými skutečnostmi Navrhovatelí poskytuje*“.

Vzhledem ke skutečnosti, že určité služby jsou Navrhovateli jako protihodnotou Poplatku za vedení Úvěrového účtu skutečně poskytovány, a vzhledem k nákladům na tyto služby, které podle tvrzení Instituce rozhodně nejsou haléřovými položkami, nelze ani poměřovat hospodářskou ekvivalenci ani hovořit o značné nerovnováze v právech a povinnostech smluvních stran, která by navíc nastala v rozporu s požadavkem dobré víry. Naopak, skutečné náklady Instituce na poskytování těchto služeb převyšují částky 40,- Kč, 49,- Kč i 69,- Kč, avšak Instituce po Navrhovateli požaduje uhrazení pouze části těchto nákladů. Není ani pravdou tvrzení Navrhovatele, že za služby platí dvojmo, neboť Instituce příslušné náklady nepromítá do úrokové sazby, když je zahrnuje do Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

Poplatek za vedení Úvěrového účtu nemohl být podle Instituce sjednán ani v omylu, neboť *„funkce a charakter poplatku včetně povinnosti Navrhovatele platit poplatek byly řádně sjednány podpisem úvěrové smlouvy a odpovídají zavedené praxi v České republice“*.

Výše Poplatku za vedení Úvěrového účtu navíc není podle názoru Instituce ani taková, aby mohla být v rozporu s dobrými mravy.

Neplatnost smluvního ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu nelze dovodit ani aplikací ustanovení § 55 a 56 občanského zákoníku, neboť se podle názoru Instituce *„nejedná o nepřijatelné smluvní ujednání, ale o ujednání o ceně za spotřebitelský úvěr“*.

Instituce dále odkazuje na (v době vyjádření Instituce) platnou právní úpravu spotřebitelských úvěrů, konkrétně na zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, který podle jejího názoru dokonce *„předpokládá existenci takového účtu (rozuměj Úvěrového účtu) a sjednávání takového poplatku“*. Instituce se proto domnívá, že *„argumentace obecným právním předpisem (resp. regulativem dobré víry apod.) neobstojí“*, navíc za situace, kdy Navrhovatel neuvedl jiné ustanovení, které by zakazovalo Poplatek za vedení Úvěrového účtu sjednat.

K Navrhovatelem citovanému rozhodnutí německého Spolkového soudního dvora ze dne 7. 6. 2011, sp. zn. XI ZR 388/10, Instituce dodává, že toto rozhodnutí není a ani nemůže být přímo aplikovatelné na právní vztahy podle českého právního řádu, neboť by tím došlo k *„narušení principů celého českého právního řádu, který ani není postaven na rozhodnutích soudů“* a ani argument *„shodným „základem“ právní úpravy ve formě evropských směrnic neobstojí“*, neboť směrnice často dávají členským státům *„prostor pro uvážení, jak v limitech směrnice konkrétní záležitosti upravit, a to právě s ohledem na odlišnosti právních úprav a praxe v jednotlivých členských státech“*. Instituce proto považuje předpoklad Navrhovatele o shodnosti české právní úpravy s právní úpravou německou za mylný.

Instituce zároveň opravuje tvrzení Navrhovatele a sděluje, že Poplatek za vedení Úvěrového účtu byl Navrhovateli poprvé navýšen z částky ve výši 40,- Kč na částku ve výši 49,- Kč s účinností až ode dne 7. 2. 2009.

K jednostrannému navyšování částky Poplatku za vedení Úvěrového účtu, resp. k jednostranným změnám Smlouvy o úvěru obecně, Instituce uvádí, že si možnost jednostranných změn smluvní dokumentace s Navrhovatelem výslovně sjednali přímo ve smluvní dokumentaci. Všeobecné obchodní podmínky Instituce v čl. 49 ve vztahu k poplatkům a v čl. 351 obecně stanoví důvody pro jednostranné změny smluvní dokumentace včetně způsobu, jakým Instituce o těchto změnách informuje (informace je uvedena na výpisu z běžného účtu, dostupná na webu a

obchodních místech instituce). Instituce je toho názoru, že důvody pro jednostranné změny jsou stanoveny dostatečně, neboť *„není možné předem předjímat, z jakých důvodů bude nutné jednostranné změny provádět“*. V případě, že by Navrhovatel se změnami nesouhlasil, byl oprávněn smluvní vztah vypovědět *„s tím, že v souvislosti s výpovědí by nebyl Institucí účtován žádný poplatek nebo jakákoliv sankce. Pokud by Navrhovatel vypovězený závazek nebyl schopen splácet, mohla by být případně sjednána dohoda o splátkách dluhu.“*.

Instituce jednostranných změn nezneužívá, provádí je transparentně a Navrhovatel proti nim nikdy ničeho nenamítal, a to ani v řízení před finančním arbitrem. Naopak, Navrhovatel s možností jednostranných změn smlouvy výslovně souhlasil podpisem Smlouvy o úvěru, neboť před jejím podpisem mu byla smluvní ujednání vysvětlena a Navrhovatel vážil, zda Smlouva o úvěru odpovídá jeho požadavkům a potřebám. Pokud by Navrhovatel považoval smluvní ujednání o jednostranných změnách smlouvy za nepřiměřené, měl se této nepřiměřenosti u Instituce sám dovolat, neboť vzhledem k době uzavření Smlouvy o úvěru byla konstruována relativní neplatnost nepřiměřených smluvních ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Podle Instituce by proto byl diskutabilní postup finančního arbitra, pokud by sám od sebe rozšířil návrh, aniž by o to Navrhovatel žádal, navíc by takový postup narušil princip právní jistoty ve smluvních vztazích. Instituce poukazuje na četná soudní řízení v obdobné věci, kde soudy *„je posuzován pouze fakt, zda poplatek sjednán je či není. Soudy v žádném z Institucí známých případů nerozhodly byť o částečné neplatnosti smlouvy o úvěru.“*.

Instituce se domnívá, že případný *„rigidní výklad o nepřipustnosti jednostranných změn smluvních ujednání je v rozporu s ustálenou praxí zavedenou v ČR. Instituce odkazuje na skutečnost, že například Česká národní banka jako orgán dohledu a dozoru nad Institucí, podle zákona č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku) vydala ... Vzorové obchodní podmínky pro vydávání a užívání elektronických platebních prostředků, za účelem ochrany držitelů elektronických platebních peněz“*, ve kterých jsou doporučena smluvní ujednání o změně obchodních podmínek za předpokladu, že držitel elektronických peněz bude na změnu upozorněn nejméně 1 měsíc před účinností této změny a zároveň je stanovena fikce, že pokud držitel elektronických peněz smlouvu v této době nevypoví, se změnou souhlasí.

Instituce je toho názoru, že na smlouvy uzavřené v roce 2008 nelze nahlížet *„optikou současných trendů v ochraně spotřebitele“*. Instituce současně odkazuje na článek 2 písmeno b) Přílohy Směrnice 93/13/EHS, který zohledňuje fakt, že charakter finančních služeb je odlišný od služeb poskytovaných ostatními podnikateli, když stanoví výjimku z omezení jednostranných změn smlouvy ve vztahu k finančním službám tak, že jednostranné změny připouští *„především za předpokladu poskytnutí informace o změnách spotřebiteli“*.

Instituce zdůrazňuje, že ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu je cenovým ujednáním a jako takové je vyloučeno z přezkumu podle § 55 občanského zákoníku. Tím spíše má být podle názoru Instituce *„vyloučeno z přezkumu ujednání o změně této ceny“*. Pokud by nebyla připuštěna možnost jednostranně měnit ceny, *„docházelo by tím k neoprávněné regulaci trhu a tím i soutěžního prostředí bank“*. S ohledem na charakter a délku trvání úvěrových vztahů pak navíc nelze po Instituci spravedlivě požadovat, aby byly finanční služby poskytovány po celou dobu za nezměněných podmínek. Instituce v této souvislosti dodává, že i rozsah jí poskytovaných služeb za Poplatek za vedení Úvěrového účtu nebyl po celou dobu neměnný, naopak se neustále rozšiřuje.

K výzvě finančního arbitra ke specifikaci služeb, které jsou Navrhovateli poskytovány za Poplatek za vedení Úvěrového účtu, Instituce uvádí, že tyto služby spočívají v zaznamenávání, evidování a poskytování informací o čerpání a splácení úvěru a o stavu pohledávek a závazků obou smluvních stran prostřednictvím služby Internet Banka.

Instituce vede Úvěrový účet, „ze kterého je úvěr poskytnut (čerpán) a ve prospěch kterého je úvěr splácen“. Na úvěrovém účtu jsou pak zaznamenávány zejména „údaje o datu a částce čerpání úvěru, výši poskytnutého úvěru, výši a počtu splátek, stavu vzájemných pohledávek a závazků obou smluvních stran, včetně částek po splatnosti, informace o úhradě poplatků za případné pojištění“. Navíc v posuzovaném případě byla na úvěrovém účtu zaznamenána též skutečnost, že poskytnutým Úvěrem došlo k předčasnému splacení úvěru poskytnutého Navrhovateli společností ■.

Přehled výše uvedených informací Instituce předává Navrhovateli na jeho vyžádání v písemné podobě za zvláštní poplatek (rozuměj nad rámec Poplatku za vedení Úvěrového účtu), jinak kdykoli a bez dalších poplatků skrze Internet Banku. Z Internet Banky si Navrhovatel může navíc kdykoli vygenerovat soubor s požadovanými informacemi ve formě .xls souboru. O případném nedoplatku je Navrhovatel informován písemnými upomínkami, které jsou samostatně zpoplatněny. Informaci o prodlení může Navrhovatel získat též bezplatně z Internet banky. Navrhovatel se v průběhu trvání úvěrového vztahu dostal několikrát do prodlení s úhradou pravidelné splátky, toto prodlení však nikdy nepřesáhlo 2 dny a Instituce proto nikdy nezačala vymáhací proces, v jehož rámci by Navrhovateli byla odesílána upozornění na prodlení.

V případě, že se klient dostane do prodlení se splácením dluhu, Instituce situaci individuálně posoudí a zvolí odpovídající model vymáhání. Klienti se obecně řadí do tří skupin podle historie a délky delikvence, úvěrového zatížení, kontaktovatelnosti klienta a důvodů nehrazení. Klient je zařazen do vymáhání tehdy, pokud den po splatnosti dluží 100,- Kč a více. V každé skupině klientů je pak „jiné časování odesílání SMS a emailů volání a nakonec odesílání upomínky. Nejprve je klient kontaktován SMS a emailem, a po dvou až třech dnech následuje kontakt telefonický. Zpoplatněná upomínka odchází mezi osmým a třináctým dnem... Pokud klient slíbí, že zaplatí později, je odeslání upomínky odloženo, a je (rozuměj upomínka) odeslána pouze v případě, že klient k danému datu svůj slib nesplní.“.

K výzvě finančního arbitra, zda a případně v jaké výši a v jakém období Navrhovatel hradil po dobu trvání úvěrového vztahu poplatek za vedení běžného účtu, Instituce sdělila, že Navrhovatel využíval konto Genius Active, za jehož vedení byl Navrhovateli účtován měsíční poplatek ve výši 119,- Kč, s účinností od 1. 12. 2010 pak 129,- Kč. Navrhovatel s účinností ode dne 21. 6. 2012 začal využívat konto Genius Gratis, u kterého není účtován žádný poplatek za jeho vedení.

Internet Banka je klientům instituce zpřístupněna na základě smlouvy o bankovních produktech a službách a dispozic, které obsahují konkrétní parametry Internet banky, a může být sjednána při zřízení běžného účtu nebo kdykoli poté. Smlouva o bankovních produktech a službách má charakter smlouvy sdružené, tzn. v jejím rámci může být sjednáno poskytování více bankovních služeb najednou v kombinaci podle potřeb toho kterého klienta Instituce. Instituce je pak oprávněna „účtovat tzv. kombinované poplatky, tj. poplatky za kombinaci konkrétních produktů a služeb... Nelze tedy vyloučit, že poplatek účtovaný za vedení určitého konta v sobě zahrnuje

i využívání jiných služeb (např. provádění platebního styku, vedení služeb přímého bankovníctví...)“.

Instituce v této souvislosti zdůrazňuje, že služby poskytované v rámci Internet Banky se nevztahují pouze k běžnému účtu, lze pod ně zahrnout například též správu úvěru. Ačkoli Navrhovatel za Internet Banku platil v rámci ceny za vedení konta Genius Active, za správu úvěru v rámci Internet Banky Navrhovatel nemusí platit žádný samostatný poplatek. Navíc od 21. 6. 2012, kdy došlo ke změně konta na Genius Gratis, neplatí Navrhovatel žádný poplatek ani za vedení tohoto konta a potažmo tedy ani za službu Internet Banka. Tato služba tak může být podle Instituce současně zahrnuta mezi služby správy úvěru a zpoplatněna Poplatkem za vedení Úvěrového účtu.

Instituce na dotaz finančního arbitra, zda Navrhovatel využíval Internet Banku k nahlížení na úvěrový účet, předložila přehled o pohybech Navrhovatele v aplikaci Internet Banka, a to konkrétně na záložkách „Přehled půjček“ a „Přehled transakcí půjčky“, na kterých měl Navrhovatel přístup k informacím o nesplacené jistině a transakcích na úvěrovém účtu.

4. Pokus o smír

Finanční arbitr, usiluje o smírné vyřešení sporu v souladu s ustanovením § 1 zákona o finančním arbitrovi, vyzval účastníky řízení k vyjádření, zda je smír ve věci možný a za jakých podmínek. Navrhovatel smír připustil, avšak „*podmínkou by bylo vrácení všech zaplacených poplatků za vedení úvěrového účtu a okamžité ukončení účtování těchto poplatků*“. Instituce vyhodnotila nárok vznesený Navrhovatelem jako zcela neoprávněný, a proto nebylo možné smírného řešení věci dosáhnout.

5. Dokazování a právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy. Finanční arbitr všechny navržené a jím shromážděné důkazy provedl, když hodnotil každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti, uvážil o nich a vyvodil z nich skutkové závěry, které právně posoudil, jak následuje.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je platnost ujednání Smlouvy o úvěru o pravidelném měsíčním Poplatku za vedení Úvěrového účtu, který v době sjednání Smlouvy o úvěru činil částku ve výši 40,- Kč, která se s účinností ode dne 7. 2. 2009 navýšila na 49,- Kč, ode dne 1. 1. 2012 na 69,- Kč a ode dne 1. 1. 2013 na 79,- Kč, a který Navrhovatel hradil vždy k 15. dni příslušného měsíce, v němž čerpal Úvěr, a s tím související oprávnění Instituce k požadování úhrady Poplatku za vedení Úvěrového účtu a přijetí příslušných peněžních prostředků jako jednotlivých částek Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

Navrhovatel zaplatil na Poplatku za vedení Úvěrového účtu v období ode dne uzavření Smlouvy o úvěru do dne 30. 10. 2012, tedy v období, za nějž požaduje Navrhovatel zaplacený Poplatek za vedení Úvěrového účtu vrátit, částku ve výši 2.485,- Kč. Navrhovatel tedy reálně zaplatil o 9,- Kč méně, než uvádí ve svém návrhu.

Smlouva o úvěru byla uzavřena v režimu obchodního zákoníku; to ostatně plyne nejen z jejího slovního označení, ale též z jejího obsahu, když Smlouva o úvěru upravuje *práva a povinnosti stran při poskytování úvěru (dále jen „úvěr“)* Bankou (rozuměj Institucí) Klientovi (rozuměj Navrhovateli) a jeho splácení Klientem Bance.

Úvěrová smlouva obecně je tzv. absolutním obchodem ve smyslu ustanovení § 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku, který se bez ohledu na povahu jeho účastníků řídí vždy obchodním zákoníkem. Tím není dotčena subsidiární aplikace občanského zákoníku v otázkách, které obchodní zákoník neupravuje, na základě výslovného zmocnění obsaženého v ustanovení § 1 odst. 2 obchodního zákoníku *[p]rávní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského.* Uvedené se bude ve vztahu k předmětu sporu dotýkat, jak bude rozvedeno dále v textu, zejména obecných náležitostí právních úkonů, jelikož obchodní zákoník v tomto ohledu upravuje pouze některé aspekty právních úkonů (srov. § 266 a n. obchodního zákoníku).

Na Smlouvu o úvěru je v tomto případě nutno nahlížet zároveň jako na smlouvu spotřebitelskou, jelikož naplňuje znaky spotřebitelské smlouvy uvedené v ustanovení § 52 občanského zákoníku, kdy na jedné straně stojí Instituce jako osoba, která při uzavírání a plnění Smlouvy o úvěru jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, a na straně druhé Navrhovatel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která při uzavírání a plnění Smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Aplikace příslušných ustanovení občanského zákoníku o povinnostech při uzavírání spotřebitelských smluv vychází z výslovného zmocnění obsaženého v ustanovení § 262 odst. 4 obchodního zákoníku, že i v případě tzv. absolutních obchodů se vždy užití *ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele..., je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem.* Pro toto řízení jsou relevantní zejména ustanovení § 55 a § 56 občanského zákoníku o tzv. testu přiměřenosti a přípustnosti smluvních ujednání ve spotřebitelských smlouvách.

5.1. Obsah Smlouvy o úvěru

Článek I. Smlouvy o úvěru označený jako Úvodní ustanovení vymezuje obsah Smlouvy o úvěru, která *upravuje práva a povinnosti stran při poskytování úvěru (dále jen „úvěr“)* Bankou (rozuměj Institucí) Klientovi (rozuměj Navrhovateli) a jeho splácení Klientem Bance. *Záležitosti výslovně neupravené v této smlouvě se řídí Všeobecnými obchodními podmínkami GE Money Bank, a.s. (dále jen „Podmínky“), které tvoří nedílnou součást této smlouvy... Klient podpisem této smlouvy potvrzuje, že mu tyto Podmínky byly předány a že s nimi bez výhrad souhlasí. Klient podpisem této smlouvy potvrzuje, že převzal Sazebník a souhlasí s jeho obsahem.*

Článek II. Smlouvy o úvěru označený jako Podmínky úvěru obsahuje v bodu 1. specifikaci peněžních prostředků *Jistina úvěru a Určená měna: 200 000,00 CZK (slovy: dvě stě tisíc korun českých)*. Bod 3. 1. ukládá Navrhovateli povinnost Úvěr vrátit společně se sjednanými úroky a hradit Poplatek za vedení Úvěrového účtu, když *Klient je povinen peněžní prostředky poskytnuté podle této smlouvy vrátit Bance formou anuitních řádných měsíčních splátek, v celkovém počtu 84. Anuitní řádná měsíční splátka se skládá z jistiny, úroku a úhrady pojištění v případě, že je pojištění Klienta ve smlouvě dále sjednáno. Vedle těchto úhrad je povinen platit také poplatek za vedení úvěrového účtu. Tento měsíční poplatek je splatný spolu s řádnou*

splátkou úvěru. Bod 3. 2. pak stanoví výši Poplatku za vedení Úvěrového účtu, a to odkazem *dle platného Sazebníku*.

Úvěrový účet a způsob placení sjednaných splátek a Poplatku za vedení Úvěrového účtu je pak vymezen v článku IV. označeném jako Ostatní ujednání, konkrétně pak v bodu 1., který uvádí *Specifikace úvěrového účtu, z něhož bude úvěr poskytnut a na který bude úvěr formou zápočtu z níže uvedeného běžného účtu splácen: ■*. Bod 2. pak konkretizuje běžný účet *Specifikace Běžného účtu, z něhož bude úvěr formou zápočtu přednostně splácen: ■*. Bod 3. stanoví výši poplatků spojených s čerpáním Úvěru tak, že *Poplatky související s poskytnutím, vedením, změnou úvěru: dle aktuálního Sazebníku*.

Smlouva o úvěru neobsahuje žádná další smluvní ujednání, která by byla relevantní pro posouzení předmětu sporu.

Finanční arbitr zjistil, že ke dni uzavření Smlouvy o úvěru se její nedílnou součástí staly podle článku I. Všeobecné obchodní podmínky Instituce ve znění účinném ode dne 1. 7. 2008 (*pozn. finančního arbitra: znění účinné do dne 31. 12. 2008*) (dále jen „Všeobecné obchodní podmínky“). Instituce následně za trvání smluvního vztahu změnila znění Všeobecných obchodních podmínek celkem čtyřikrát, a to s účinností ode dne 1. 1. 2009, 1. 11. 2009, 1. 1. 2011 a 1. 1. 2012.

Ustanovení článku 2 Všeobecných obchodních podmínek potvrzuje, že Všeobecné obchodní podmínky jsou nedílnou součástí Smlouvy o úvěru, když stanoví, že *[t]yto Podmínky tvoří nedílnou součást kterékoli smlouvy či jiného ujednání mezi Bankou a Klientem v souvislosti s příslušným obchodem... Obsahuje-li příslušná smlouva, zvláštní obchodní podmínky či jiné ujednání mezi Bankou a Klientem, úpravu odlišnou od těchto Podmínek, použije se vždy přednostně zvláštní úprava uvedená v příslušné smlouvě, zvláštních obchodních podmínkách či jiném ujednání mezi Bankou a Klientem*.

Článek 3 pak upřesňuje hierarchii jednotlivých ustanovení Všeobecných obchodních podmínek, když stanoví, že *[p]okud obsahují společná a závěrečná ustanovení uvedená v částech I a XVIII těchto Podmínek úpravu odlišnou od úpravy obsažené ve zvláštní části Podmínek (ustanovení části II až XVII těchto Podmínek), použije se přednostně úprava obsažená ve zvláštní části, není-li v jednotlivých ustanoveních těchto Podmínek výslovně uvedeno jinak*.

Ve vztahu k předmětu sporu je relevantní zvláštní část věnovaná *úvěrům* (čl. 153 – 206, z nich zejména ustanovení týkající se splácení úvěru) a *spotřebitelským úvěrům* (čl. 206a – 206i), část věnovaná *Přímému bankovníctví* (čl. 263a – 263w), z obecné části pak vybraná ustanovení týkající se zejména *Poplatků a Sazebníku* (čl. 49 a 52), způsobu splácení (čl. 44 – 44a) a komunikace za využití elektronických prostředků (čl. 36 a 36a).

V závěru Všeobecných obchodních podmínek, konkrétně v čl. 358 *Vymezení pojmů*, je uveden přehled použitých pojmů a zkratk včetně jejich definic. *Poplatky se rozumí odměny a poplatky za služby a veškeré sankční poplatky a smluvní pokuty uvedené v Sazebníku či v jiném dokumentu Banky platném v době provedení příslušné služby či porušení příslušné povinnosti Klientem, jež je Banka oprávněna účtovat Klientovi*. Sazebníkem se pak rozumí *Sazebník cen za peněžní a obchodní služby GE Money Bank, a.s. nebo jinak nazvaný obdobný dokument Banky*.

Na sazebník odkazuje též Smlouva o úvěru. Vzhledem k charakteru smluvního vztahu jako vztahu spotřebitelskému a s ohledem na den uzavření Smlouvy o úvěru se Sazebníkem rozumí dokument Sazebník cen za peněžní a obchodní služby pro fyzické osoby – nepodnikatele platný od 18. 10. 2008 (dále jen „Sazebník“). Sazebník za trvání smluvního vztahu doznal více jak dvaceti změn.

Sazebník v části D věnující se úpravě *Úvěrových produktů* obsahuje samostatný oddíl označený jako *Expres půjčka, Konsolidace půjček*. V rámci tohoto oddílu jsou na jednom místě upraveny poplatky související s Úvěrem, smluvní pokuty a další doprovodné platby.

Položka 2 *Vedení úvěrového účtu Expres půjčka (do 200 000) a Konsolidace půjček* stanoví měsíční poplatek ve výši 40,- Kč za vedení Úvěrového účtu, přičemž tato položka není v důsledku neoznačení příslušnou poznámkou pod čarou (písm. c)) zahrnuta do výpočtu roční procentní sazby nákladů (dále jen „RPSN“). Položka 7 *Zaslání upomínky* oceňuje každou upomínku částkou 250,- Kč. Položka 9 *Vyhotovení výpisu z úvěrového účtu na žádost klienta* stanoví jednorázový poplatek za toto vyhotovení ve výši 50,- Kč. *Prohlášení úvěru za ihned splatný* je Institucí zpoplatněno částkou ve výši 300,- Kč. Jednorázový poplatek je Institucí účtován též v případě změny smlouvy o úvěru, konkrétně položka 10 *Změna data měsíční splátky Expres půjčky, Konsolidace půjček nebo splatného Flexikreditu* stanoví částku ve výši 100,- Kč za každou změnu.

Sazebník dále v části J *Ostatní služby a všeobecná ustanovení* upravuje v oddíle *Administrativní služby* cenu za vystavení kopie výpisu z účtu, a to poplatkem ve výši 100,- Kč. V oddíle *Ostatní služby* je pak uvedena položka 2 *Peněžní a obchodní služby v sazebníku cen neuvedené, popř. přesahující rámec obvykle poskytovaných služeb (např. vyhotovení potvrzení)* ve výši 200,- Kč za každých i započatých 10 min.

Oddíl C Sazebníku označený jako „Přímé bankovníctví“ pak stanoví ve vztahu ke službě *Internet Banka* poplatek za *Vedení služby*, a to ve výši 39,- Kč měsíčně. V poznámce b) pod čarou je pak uvedeno, že [p]oplatek za vedení *Mobil Banky, Internet Banky, Telefon Banky* jako jednoho z produktů *Konta Genius Active, Konta Genius Active+, Konta Genius Gold, Konta Genius, Konta Genius Student* nebo běžného účtu *Genius* je zahrnut v části A – *Zřízení a vedení účtů*. Konto *Genius Active* je v Sazebníku zpoplatněno částkami odstupňovanými podle udržovaného průměrného zůstatku na účtu ve výši 119,- Kč nebo „ZDARMA“ a v poznámce b) pod čarou je uvedeno, že [v]edení *Konta Genius Active* a *Konta Genius Active+* zahrnuje vedení běžného účtu, měsíční zasílání výpisu poštou nebo elektronicky a vedení alespoň jednoho z následujících produktů: *povolený debetní zůstatek Flexikredit, Mobil Banka, Internet Banka, Telefon Banka, platební karta typu Maestro příp. MasterCard Standard (maximálně dva kusy), jedna platební karta MasterCard Internet, Spořicí účet*.

Sazebník nad rámec výše uvedených poplatků neobsahuje žádné další platby, které by byly relevantní pro posouzení předmětu sporu.

Finanční arbitr v souvislosti s předmětem sporu musel posoudit, zda se změny Všeobecných obchodních podmínek a Sazebníku provedené Institucí po dni uzavření Smlouvy o úvěru promítly též do smluvního vztahu mezi Navrhovatelem a Institucí, resp. zda se jejich pozdější změny staly součástí Smlouvy o úvěru, a to zejména s ohledem na skutečnost, že Instituce v průběhu smluvního vztahu opakovaně jednostranně zvýšila Poplatek za vedení Úvěrového účtu.

Jelikož je v rámci spotřebitelských smluv jedna ze smluvních stran spotřebitelem, který nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo výkonu samostatného povolání a který je tak ve vztahu k podnikateli zpravidla v nerovném postavení, a to zejména s přihlédnutím k faktické vyjednávací síle smluvních partnerů a informační asymetrii, byla pro uzavírání, obsah a změny tohoto typu smluv stanovena určitá pravidla, která mají za cíl takovou případnou nerovnost vyvážit.

Jedněmi z nich jsou pravidla přiměřenosti smluvních ujednání obsažených ve spotřebitelských smlouvách, která byla formulována Směrnicí 93/13/EHS. Článek 3 této směrnice stanoví, že *[s]mluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele*. Směrnice 93/13/EHS pak ve své příloze uvádí informativní výčet smluvních podmínek, které mohou být považovány za nepřiměřené, přičemž například v písm. j) je uvedena nepřipustná podmínka, která znamená *možnost, aby prodávající nebo poskytovatel jednostranně změnil podmínky smlouvy bez pádného důvodu, který je uveden ve smlouvě*.

Směrnice 93/13/EHS v článku 2 odstavci b) přílohy následně stanoví, že *[p]ododstavec j) není na překážku podmínkám, podle kterých si poskytovatel finančních služeb vyhrazuje právo bez oznámení změnit úrokovou sazbu, kterou má platit spotřebitel nebo která má být spotřebiteli placena, nebo částku jiných poplatků za finanční služby, v případě, kdy je k tomu pádný důvod, za předpokladu, že se po poskytovateli vyžaduje, aby při nejbližší příležitosti informoval druhou smluvní stranu nebo strany, a že tato strana nebo strany mají možnost vypovědět smlouvu okamžitě*.

Směrnice 93/13/EHS byla do českého právního řádu transponována s účinností ode dne 1. 1. 2001 zákonem č. 367/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který do občanského zákoníku vložil hlavu pátou věnovanou spotřebitelským smlouvám. Výše uvedenému ustanovení čl. 3 Směrnice 93/13/EHS tak odpovídá ustanovení § 56 občanského zákoníku, zejména pak jeho odstavce 1 a 3, které říkají, že *[s]potřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran a že [n]epřipustná jsou zejména smluvní ujednání, která... h) dovolují dodavateli jednostranně změnit smluvní podmínky bez důvodu sjednaného ve smlouvě*. Ačkoli text článku 2 odstavce b) přílohy Směrnice 93/13/EHS český zákonodárce do českého právního řádu nepřevzal, finanční arbitr k němu, resp. ke znění celé Směrnice 93/13/EHS, při svém rozhodování přihlíží, a to právě za účelem eurokonformního výkladu ustanovení § 56 občanského zákoníku.

Ustanovení § 56 občanského zákoníku bylo v citovaném znění platné a účinné též v době sjednání Smlouvy o úvěru. V důsledku chybně provedené transpozice, která v rozporu s cíli a účelem Směrnice 93/13/EHS stanovila relativní neplatnost nepřipustných ujednání, byla nepřiměřená ujednání v době sjednání Smlouvy o úvěru platná potud, pokud se jejich neplatnosti spotřebitel nedovolal.

Článek 6 odstavec 1 Směrnice 93/13/EHS však výslovně ukládá členským státům povinnost zajistit, že *nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li*

nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek. Finanční arbitr je toho názoru, že dikce citovaného článku Směrnice 93/13/EHS předpokládá absolutní neplatnost nepřiměřených smluvních ujednání, když taková ujednání nemají být pro spotřebitele závazná bez dalšího, tedy že spotřebitel nemůže být nucen učinit jakékoli další kroky nebo vynaložit jakékoli další náklady pro dosažení stavu, kdy nebude nepřiměřenou smluvní podmínkou vázán.

K otázce neplatnosti nepřiměřených smluvních ujednání se velmi jasně vyjádřil Evropský soudní dvůr ve svém rozhodnutí ze dne 4. června 2009 ve věci Pannon GSM Zrt v. Erzsébet Sustikné Győrfi, sp. zn. C-243/08, když ve výroku rozhodnutí konstatoval, že *článek 6 odst. 1 Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládán v tom smyslu, že spotřebitel není zneužívající smluvní klauzulí vázán a že v tomto ohledu není nezbytné, aby tuto klauzuli nejprve úspěšně napadl.*

Relativní neplatnost nepřiměřených smluvních ujednání odmítl též Ústavní soud České republiky, který v jednom ze svých rozhodnutí konstatoval, že *koncepti relativní neplatnosti spotřebitelských smluv chápe jako nesouladnou i s českým ústavním pořádkem, konkrétně s principy rovnosti, přiměřenosti a právní jistoty, tedy koncepti porušující závazky, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodních smluv (čl. 1 odst. 1, odst. 2 Ústavy a čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny), která je neslučitelná s podstatou a účelem takové právní úpravy, jež má být projevem zásady ochrany fakticky slabší smluvní strany (spotřebitele), v soukromém právu korigující uplatnění zásady autonomie vůle. Aby bylo těchto ústavních předpokladů dosaženo, je nezbytné porušení zákonných pravidel, obsažených v ustanovení § 55 a § 56 občanského zákoníku k vyvážení uvedené faktické nerovnosti, spojit s absolutní neplatností nastávající ze zákona, ke které soud přihlíží ex offio, aniž by se spotřebitel musel neplatnosti smlouvy dovolat (srov. nález Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 1/10).*

Uvedený nežádoucí stav založený relativní neplatností nepřiměřených smluvních ujednání byl napraven až novelizací příslušného ustanovení provedenou zákonem č. 155/2010 Sb., kterým se mění některé zákony ke zkvalitnění jejich aplikace a ke snížení administrativní zátěže podnikatelů, který s účinností ode dne 1. 8. 2010 zavedl absolutní neplatnost nepřipustných smluvních ujednání podle ustanovení § 56 občanského zákoníku. Vzhledem ke členství České republiky v Evropské unii je však *každý orgán veřejné moci povinen aplikovat komunitární právo přednostně před českým právem tehdy, pokud je český zákon v rozporu s právem komunitárním* (srov. nález Ústavního soudu ze dne 21. února 2006, sp. zn. Pl. ÚS 19/04). Orgán veřejné moci tak musí s účinností od 1. 5. 2004 dát přednost komunitárnímu právu například i tehdy, kdy příslušná evropská směrnice sleduje jiný cíl, než kterého dosahuje příslušná vnitrostátní transpoziční úprava.

Způsob, jakým tak může orgán veřejné moci učinit, Ústavní soud nastínil s výslovným odkazem na judikaturu Evropského soudního dvora například ve svém rozhodnutí ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 12/08, když podle jeho názoru v takovém případě (rozuměj v případě relativní neplatnosti nepřiměřených smluvních ujednání v důsledku chybné transpozice Směrnice 93/13/EHS) *vnitrostátní soud pověřený v rámci své pravomoci použitím ustanovení práva Společenství, má povinnost zajistit plný účinek těchto norem podle potřeby i tak, že ze své vlastní pravomoci ponechá nepoužité jakékoli odporující ustanovení vnitrostátních právních předpisů.*

Finanční arbitr proto zkoumal platnost změn Všeobecných obchodních podmínek a Sazebníku *ex officio*, tedy aniž by tuto skutečnost některý z účastníků řízení v jeho průběhu namítal nebo

Navrhovatel vůči Instituci kdy uplatnil, a případná nepřiměřená smluvní ujednání považoval za absolutně neplatná se všemi důsledky, které pro tento koncept český právní řád předvídá.

Článek 351 Všeobecných obchodních podmínek obsahuje oprávnění Instituce tyto podmínky jednostranně měnit, když [b]anka je oprávněna tyto Podmínky v návaznosti na vývoj právního a podnikatelského prostředí a s ohledem na svou obchodní politiku kdykoli měnit či doplňovat. Změny či doplnění těchto Podmínek budou Klientovi sděleny vhodným způsobem, v každém případě však Banka Uveřejní aktuální úplné znění Podmínek na všech Obchodních místech a individuálně informací na Výpisu, případně prostřednictvím některé ze Služeb. Klient může vyjádřit svůj nesouhlas se změnou Podmínek písemným sdělením doručeným Bance ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy mu byly změny či doplnění těchto Podmínek sděleny... Vyjádřil-li Klient v uvedené lhůtě svůj nesouhlas se změnou Podmínek a nedojde-li k jiné dohodě, je Banka oprávněna kterýkoli smluvní vztah s Klientem vypovědět s okamžitou účinností nebo prohlásit kteroukoli svou pohledávku za Klientem za ihned splatnou nebo omezit či zrušit přístup Klienta k některým Službám.

Citované ustanovení Všeobecných obchodních podmínek stanoví důvody, za jakých může Instituce tyto podmínky jednostranně měnit, přičemž finanční arbitr stanovené důvody změny posuzoval zejména s ohledem na charakter smluvního vztahu Navrhovatele s Institucí jako vztahu úvěrového. Stanovené důvody pro jednostrannou změnu podmínek jsou však podle názoru finančního arbitra formulovány natolik obecně, až vágně, že je nelze označit za dostatečně určité, natož pak pádné a předvídatelné. Všeobecné obchodní podmínky ani samotná Smlouva o úvěru současně nedávají Navrhovateli možnost jakkoli na pro něj nepřijatelnou jednostrannou změnu podmínek právně relevantně reagovat. Podle citovaného ustanovení by byl Navrhovatel oprávněn pouze vyslovit svůj nesouhlas, na jehož základě by to pak byla ale Instituce, kdo by smluvní vztah ukončil, a to za současného sankcionování Navrhovatele (například v podobě okamžitého zesplatnění Úvěru).

Jelikož finanční arbitr nikterak neupírá právo účastníků řízení si ve Smlouvě o úvěru v souladu se zásadou smluvní volnosti sjednat případné jednostranné změny smlouvy, pečlivě proto prozkoumal kompletní smluvní dokumentaci, zejména Všeobecné obchodní podmínky jako celek, s cílem v textu nalézt upřesnění, za jakých konkrétních, relevantních a předvídatelných podmínek lze Všeobecné obchodní podmínky měnit, včetně výslovného oprávnění Navrhovatele na případnou nežádoucí změnu Všeobecných obchodních podmínek reagovat. Tento postup, kdy finanční arbitr ve smluvní dokumentaci očekává stanovení relevantního důvodu pro její jednostranné změny a možnost Navrhovatele na tyto změny reagovat, pak plně koresponduje též s Institucí citovaným článkem 2 odstavcem b) přílohy Směrnice 93/13/EHS, který sice umožňuje poskytovateli finančních služeb provádět vybrané jednostranné změny poplatkových ujednání bez předchozího oznámení spotřebiteli, avšak pouze za podmínky, že k takovému postupu je právě pádný důvod, tato změna je spotřebiteli bezodkladně oznámena a spotřebitel může smlouvu okamžitě vypovědět.

Finanční arbitr však žádné další vymezení jednostranných změn Všeobecných obchodních podmínek nenalezl a dospěl proto k závěru, že smluvní podmínka článku 351 Všeobecných obchodních podmínek zakládá značnou nerovnováhu v právech a povinnostech Navrhovatele a Instituce, a to bez pochyb v neprospěch Navrhovatele, který na základě takto poskytnutých informací v posuzovaném znění Všeobecných obchodních podmínek nemůže předvídat, za jakých okolností a z jakých konkrétních důvodů může ke změně dojít, a který na takovou změnu nemůže efektivně reagovat. Jednostranná změna Všeobecných obchodních podmínek ve znění

uvedeném v článku 351 je proto ve spotřebitelské úvěrové smlouvě podmínkou nepřiměřenou, která naplňuje nejen generální klauzuli uvedenou v ustanovení § 56 odst. 1 občanského zákoníku, nýbrž za využití eurokonformního výkladu ji lze podřadit též pod písm. h) demonstrativního výčtu nepřiměřených smluvních podmínek uvedeného v ustanovení § 56 odst. 3 občanského zákoníku.

Shodně se k výkladu článku 3 Směrnice 93/13/EHS, a potažmo k ustanovení § 56 občanského zákoníku, postavil též Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozhodnutí CJEU ze dne 21. 3. 2013 ve věci RWE Vertrieb AG proti Verbraucherzentrale Nordrhein Westfalen eV, sp. zn. C-92/11, když rozhodl, že článek 3 směrnice 93/13/EHS *musí být vykládán v tom smyslu, že za účelem posouzení, zda standardizovaná smluvní klauzule, kterou si dodavatelský podnik vyhrazuje právo jednostranně změnit poplatky za dodávky plynu, odpovídá nebo neodpovídá požadavkům dobré víry, vyváženosti a transparentnosti* (Soudní dvůr Evropské unie uvádí podmínku transparentnosti, neboť ta vyplývala z další směrnice, která byla pro posouzení dané otázky relevantní), *stanoveným těmito ustanoveními, má zásadní význam zejména:*

— *zda smlouva transparentním způsobem uvádí důvod a způsob změny uvedených poplatků tak, aby spotřebitel mohl na základě jasných a srozumitelných kritérií předvídat případné změny těchto poplatků. Nedostatek příslušných informací před uzavřením smlouvy nemůže být v zásadě kompenzován pouhou skutečností, že spotřebitelé budou v průběhu realizace smlouvy v přiměřené lhůtě předem informováni o změně poplatků a svém právu smlouvu vypovědět, pokud nebudou chtít tuto změnu přijmout, a*

— *zda lze možnosti výpovědi přiznané spotřebitelům za konkrétních podmínek skutečně využít.*

Přísluší předkládajícímu soudu, aby uvedené posouzení provedl v závislosti na všech okolnostech projednávaného případu, včetně všech klauzulí obsažených ve všeobecných obchodních podmínkách spotřebitelských smluv, jejichž součástí je sporná klauzule.

Finanční arbitr odmítá námitku Instituce, že pokud je z přezkumu podle ustanovení § 55 a 56 občanského zákoníku vyloučena cena plnění (k této otázce se finanční arbitr vyjadřuje dále v textu), pak má být vyloučena z testu přiměřenosti smluvních podmínek ve spotřebitelských smlouvách též změna této ceny. Finanční arbitr je se zohledněním výše citovaného rozsudku Soudního dvora Evropské unie toho názoru, že stanovení ceny jako vyjádření hodnoty určitého zboží a služeb, které jsou předmětem plnění příslušné smlouvy, je nutno striktně odlišovat od stanovení postupu, jakým může být tato cena měněna, ačkoli výsledná „nová“ cena opět přezkumu podléhat nemusí.

Finanční arbitr proto dále zkoumal ze všech hledisek akcentovaných Soudním dvorem Evropské unie též možnost jednostranné změny Sazebníku ve vztahu ke spotřebitelským úvěrům, které předpokládá článek 206c Všeobecných obchodních podmínek jako článek speciální k obecné úpravě jednostranných změn Sazebníku obsažené v článku 49 Všeobecných obchodních podmínek označený jako *Úprava RPSN a plateb souvisejících se spotřebitelským úvěrem*, když stanoví, že *[b]anka je oprávněna upravovat RPSN, jakož i úrokové platby, Poplatky a ostatní náklady nezahrnuté do RPSN, a to zejména v závislosti na změnách objektivních skutečností, jako jsou hlavně změny diskontní sazby vyhlášené Českou národní bankou či jiné změny podmínek na peněžním trhu České republiky, a/nebo změny indexu spotřebitelských cen zveřejňovaných Českým statistickým úřadem, a to formou změny či doplnění Sazebníku, resp. úrokového lístku Banky. Změny a/nebo doplňky Sazebníku, resp. úrokového lístku Banky nabývají účinnosti ke dni uvedeném v příslušném rozhodnutí Banky o změně Sazebníku, resp. úrokového lístku Banky. Úrokový lístek a aktuální úplné znění Sazebníku a jeho konkrétní změny*

Banka Uveřejní. Dojde-li zároveň k úpravě výše RPSN, Banka tuto informaci Uveřejní, popř. informuje Klienta o této skutečnosti i jiným vhodným způsobem.

Důvody pro jednostrannou změnu RPSN, úrokových plateb, poplatků a dalších nákladů nezahrnutých do RPSN jsou sice v tomto ustanovení zachyceny o něco konkrétněji, přesto lze o jejich určitosti, pádnosti a předvídatelnosti mít značné pochybnosti, a to zejména s ohledem na možnost změny vyvolanou *změnami podmínek na peněžním trhu České republiky*. Instituce by takovýmto vážným důvodem mohla ospravedlňovat v zásadě jakoukoli změnu Sazebníku, a to sice jak ve prospěch, tak především v neprospěch Navrhovatele. Takový postup je navíc zapovězen též zákonem č. 321/2001 Sb., jelikož ten v ustanovení § 4 odst. 2 písm. b) výslovně odmítá změnu RPSN za podmínek, které by mohly být závislé pouze na vůli věřitele. Současně uvedené ustanovení neobsahuje možnost Navrhovatele na jednostrannou změnu jakkoli reagovat.

Články 206d a 206e Všeobecných obchodních podmínek upravují případný nesouhlas Navrhovatele s jednostrannou změnou a důsledky jeho nesouhlasu, avšak pouze ve vztahu ke změně RPSN, nikoli k ostatním úrokovým platbám, poplatkům a dalším nákladům nezahrnutým do RPSN, a tudíž ani ve vztahu k vlastnímu Sazebníku. Vzhledem k použité konstrukci a obsahu smluvní dokumentace a s ohledem na vůli Instituce výslovně vyjádřené v Sazebníku vyplývá, že změnu Sazebníku (a zejména pak změnu ve výši Poplatku za vedení Úvěrového účtu) ve vztahu ke konkrétnímu Úvěru nepovažuje Instituce za změnu RPSN. Ujednání článků 206d a 206e Všeobecných obchodních podmínek proto nelze aplikovat. Tento závěr podporuje též fakt, že Instituce nezahrnula Poplatek za vedení Úvěrového účtu do výpočtu RPSN, jak si finanční arbitr ověřil přepočtem správné výše RPSN. Pro úplnost a pro účely posouzení předmětu sporu finanční arbitr na tomto místě uvádí, že taková konstrukce je v rozporu se zákonem, neboť podle ustanovení § 2 písm. d) zákona č. 321/2001 Sb. RPSN zobrazuje *procentní podíl z dlužné částky, který je spotřebitel povinen zaplatit věřiteli za období 1 roku*, a tudíž i Poplatek za vedení Úvěrového účtu má být započítán jako platba spotřebitele při výpočtu RPSN.

Citované smluvní ujednání článku 206c proto podle názoru finančního arbitra naplňuje generální klauzuli nepřiměřených smluvních podmínek ve spotřebitelské úvěrové smlouvě podle ustanovení § 56 odst. 1 občanského zákoníku, případně jej lze též podřadit pod ustanovení § 56 odst. 3 písm. h) občanského zákoníku.

Stejně tak obecné smluvní ujednání článku 49 Všeobecných obchodních podmínek upravujících jednostrannou změnu poplatků Instituce není sjednáno řádně, neboť podle tohoto ustanovení je *Banka oprávněna Poplatky průběžně měnit, rušit či doplňovat s tím, že změny Poplatků nabývají účinnosti ke dni uvedenému v příslušném rozhodnutí Banky o změně Poplatků*. Důvod pro jednostranné změny Sazebníku absentuje zcela, stejně jako možnost na změnu v případě nesouhlasu jakkoli reagovat. Článek 49 Všeobecných obchodních podmínek proto taktéž představuje nepřiměřenou smluvní podmínku spotřebitelské úvěrové smlouvy v režimu ustanovení § 56 občanského zákoníku.

Finanční arbitr vzhledem k výše uvedeným skutečnostem považuje změny Všeobecných obchodních podmínek a Sazebníku za neplatné. Pro posouzení Poplatku za vedení Úvěrového účtu a dalších plateb a poplatků souvisejících s Úvěrem tak budou rozhodná pouze příslušná ujednání Smlouvy o úvěru, Všeobecných obchodních podmínek, tj. ve znění účinném od 1. 7. 2008 do dne 31. 12. 2008, a Sazebníku, tj. ve znění účinném od 18. 10. 2008 do 8. 4. 2009.

5.2. Obecné náležitosti sporného ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu

Pokud jde o sporné ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu, finanční arbitr nejprve posuzoval, zda toto smluvní ujednání jako dvoustranný právní úkon splňuje náležitosti kladené na právní úkony obchodním, resp. občanským, zákoníkem. Jelikož obchodní zákoník v části věnující se právním úkonům neobsahuje ustanovení, která by se výslovně týkala obecných náležitostí právního úkonu (srov. ustanovení § 266 – 268 obchodního zákoníku), posuzoval finanční arbitr smluvní ujednání ve vztahu k příslušným ustanovením občanského zákoníku (srov. zejména ustanovení § 37 – 40 občanského zákoníku).

Náležitosti právního úkonu lze vnímat z několika pohledů, finanční arbitr se s ohledem na posuzovaný předmět sporu zaměřil zejména na náležitosti vůle, projevu vůle a předmětu právního úkonu (srov. ustanovení § 37 a 39 občanského zákoníku).

Právní úkon jako projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují, musí být podle ustanovení § 37 občanského zákoníku *učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný*.

Finanční arbitr v řízení nezjistil, resp. Navrhovatel ani Instituce v řízení nenamítali, že by jejich vůle nebyla svobodná, tedy že by Smlouvu o úvěru uzavřeli pod jakýmkoli nátlakem, ani nezpochybnili, že by při uzavírání Smlouvy o úvěru kterákoli ze stran neměla vážný úmysl Smlouvu o úvěru v navrhovaném znění uzavřít. Finanční arbitr se proto náležitostmi právního úkonu v podobě svobody a vážnosti vůle dále nezabýval.

Vůle pak musí být v rámci právního úkonu projevona srozumitelně a určitě. Právní úkon je srozumitelný, pokud jeho slovní či jiné vyjádření umožňuje jeho adresátovi se seznámit s projevem vůle (které takové sdělení vyjadřuje) a chápat jej. Srozumitelnost projevu vůle se pak posuzuje z objektivního hlediska, neschopnost určitého konkrétního adresáta právnímu úkonu porozumět nemá právní relevanci (srov. Švestka, J. In Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 337 s.). Ke stejnému závěru dochází v rámci své rozhodovací činnosti též obecné soudy, podle kterých *právní úkon je nesrozumitelný, jestliže jednající po jazykové stránce nedosáhl v důsledku vadného slovního či jiného zprostředkování jasného vyjádření vůle a objektivně vzato nelze zjistit ani výkladem právního úkonu, co chtěl účastník projevit* (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2942/2009).

Smluvní ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu je ve Smlouvě o úvěru vyjádřeno na její první straně v článku II. Podmínky úvěru v bodu 3. 1. slovy *[v]edle těchto úhrad je povinen (rozuměj Navrhovatel) platit také poplatek za vedení úvěrového účtu. Tento měsíční poplatek je splatný spolu s řádnou splátkou* a dále v bodu a 3. 2. *[p]oplatek za vedení úvěrového účtu: dle platného Sazebníku*.

Ustanovení § 35 odst. 2 občanského zákoníku říká, že *[p]rávní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem*.

Finanční arbitr proto posuzoval užití slovní spojení ze sémantického hlediska.

Označení „poplatek“ je v běžném životě zažitým pojmem pro jednorázovou nebo pravidelnou platbu za služby poskytované veřejnoprávními subjekty nebo soukromoprávními subjekty (například soudní poplatky, místní poplatky obcím, koncesionářské poplatky, regulační poplatky ve zdravotnictví, lázeňské poplatky, dálniční poplatky apod.). Slovo „vedení“ samo o sobě může mít mnoho významů, v posuzovaném případě jej lze užít především jako řízení nebo správa, tedy jako činnost, jejímž cílem je zařizování nějakých záležitostí, péče o ně, řízení těchto záležitostí, dále může znamenat dozor či kontrolu. Konečně slovo „účet“ v použitém významu znamená určité konto vedené na jméno určité osoby (jako např. účet u banky nebo účet zákazníka u obchodníka s cennými papíry) s přívlastkem „úvěrový“, který jazykově poukazuje na provázanost „účtu“ a úvěrového vztahu, slovo „účet“ však může zároveň ve spojení se slovem „vedení“ evokovat představu vedení nějaké evidence, v jejímž rámci se objevují různé položky (srov. vedení běžného účtu, kde na výpisu z tohoto účtu jsou vidět veškeré příchozí a odchozí platby, jejich příznaky apod.).

Z řazení použitých slov v článku II. bodech 3. 1. a 3. 2. Smlouvy o úvěru pak lze dovodit, že podstatou příslušného smluvního ujednání je platba za služby spočívající ve vedení úvěrového účtu, resp. ve vedení a správě úvěrového vztahu (srov. níže), a povinnost Navrhovatele takto stanovenou platbu (rozuměj poplatek) zaplatit. Příslušné smluvní ujednání tedy obsahuje slova a slovní spojení, jejichž význam je v současné společnosti běžně znám a užíván.

Srozumitelnosti Poplatku za vedení Úvěrového účtu nebrání ani slovní vyjádření Poplatku za vedení Úvěrového účtu na výpisu z Úvěrového účtu, který jej označuje za „servisní poplatek“, ani různé označování Poplatku za vedení Úvěrového účtu účastníky řízení, neboť v souvislosti s Úvěrem nebyl a ani podle Smlouvy o úvěru nemohl být Navrhovatelem účtován žádný další pravidelný poplatek a není tedy pochyb o tom, jaký poplatek měli účastníci řízení na mysli poplatek nebo jaký je na položce výpisu z Úvěrového účtu zobrazen, navíc za situace, kdy tam uvedené částky přesně korespondují s částkami Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

Finanční arbitr k námitce Navrhovatele o nesrozumitelnosti ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu zkoumal vedle jazykového vyjádření též vůli, resp. úmysl, Navrhovatele a Instituce z hlediska, zda tato nebyla v okamžiku uzavírání Smlouvy o úvěru v rozporu s jazykovým vyjádřením sporného smluvního ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

Ustanovení § 266 odst. 1 obchodního zákoníku říká, že *[p]rojev vůle se vykládá podle úmyslu jednající osoby, jestliže tento úmysl byl straně, které je projev vůle určen, znám nebo jí musel být znám* a odst. 2 mimo jiné předpokládá, že *[v] případech, kdy projev vůle nelze vyložit podle odstavce 1, vykládá se projev vůle podle významu, který by mu zpravidla přikládala osoba v postavení osoby, které byl projev vůle určen.*

Finanční arbitr současně vzal v potaz v souladu s ustanovením § 266 odst. 3 obchodního zákoníku též jednání o uzavření smlouvy, praxi, kterou mezi sebou Navrhovatel a Instituce zavedli, a zejména pak následné chování Navrhovatele a Instituce po uzavření Smlouvy o úvěru.

Vůle Instituce poskytovat Navrhovatelem určité služby jako protihodnotu Poplatku za vedení Úvěrového účtu je zřejmá ze sebeprezentace Instituce a z jejího vystupování navenek ke svým klientům, když Instituce v rámci smluvního vztahu obvykle poskytuje svým klientům několik vybraných souvisejících služeb a zvýhodnění, jako například internetové bankovníctví či poradenství na obchodních místech nebo telefonní lince se zvýhodněným tarifem. Finanční arbitr

proto nemá pochyb o vůli Instituce určitě služby v souvislosti s poskytnutím úvěru poskytovat a inkasovat za ně Poplatek za vedení Úvěrového účtu.

Stejně tak Navrhovatelova vůle čerpat služby spočívající ve správě a vedení úvěrového účtu (byť se Navrhovatel v textu návrhu drží označování vedení úvěrového účtu) a platit za ně Poplatek za vedení Úvěrového účtu je nepochybná. Sám Navrhovatel tvrdí, že Smlouvu o úvěru podepisoval s očekáváním, že Instituce bude jako protihodnotu Poplatku za vedení Úvěrového účtu poskytovat nějaké služby související se správou úvěru. Navrhovatel proto předmětnému smluvnímu ujednání rozuměl již v momentě uzavření Smlouvy o úvěru, navíc implicitně připouští, že v případě, kdyby Instituce nějaké služby poskytovala, byla by oprávněna za ně Poplatek za vedení Úvěrového účtu požadovat.

Finanční arbitr považuje tvrzení Navrhovatele o nesrozumitelnosti předmětného smluvního ujednání za účelové, neboť sám Navrhovatel v řízení prokázal, že použitému slovnímu spojení rozuměl již v době uzavření Smlouvy o úvěru a rozumí mu i nadále, když ve svém návrhu provádí věcnou polemiku nad významem a použitím pojmu správa a když jako protihodnotu hrazení Poplatku za vedení Úvěrového účtu očekával poskytování služeb souvisejících se správou úvěru.

Finanční arbitr na základě shora popsaného rozboru proto nemá pochyb o tom, že ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu je pro Navrhovatele srozumitelné.

Právní úkon, který je sice srozumitelný, však může být neurčitý, když nebude možno určit jeho obsah, a to ani výkladem, který finanční arbitr provede podle relevantních výkladových pravidel. Je však pojmově vyloučeno, aby byl právní úkon zároveň nesrozumitelný a neurčitý, jak uvádí Navrhovatel ve vztahu ke spornému ujednání Poplatku vedení Úvěrového účtu. Uvedený názor ostatně potvrzuje též nauka (srov. Švestka, J. In Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 337 s.) či konstantní judikatura Nejvyššího soudu České republiky (srov. např. rozhodnutí ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1363/2009).

Finanční arbitr proto dále zkoumal určitost právního úkonu, tedy jaký je věcný obsah smluvního ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

Smlouva o úvěru kromě výslovně upravené povinnosti Navrhovatele platit Poplatek za vedení Úvěrového účtu nedefinuje, co se vedením Úvěrového účtu rozumí.

Instituce až ve vyjádření předloženém v řízení před finančním arbitrem specifikovala, jaké konkrétní služby se zavázala Navrhovateli poskytovat. Vůle Navrhovatele nějaké služby čerpat je sice nepochybná, avšak Navrhovatel ani na výzvu finančního arbitra nesdělil, jaké služby by to měly být.

Jelikož smluvní ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu koncipovala a do Smlouvy o úvěru zakomponovala Instituce a jelikož úmysl Navrhovatele není znám ve vztahu ke konkrétním službám, je nutné projev vůle Instituce vyložit podle významu, který by mu zpravidla příkládala osoba v postavení osoby, které byl projev vůle určen. V této souvislosti tak lze uvažovat tzv. typického účastníka smluvního vztahu, přičemž v případě smlouvy o úvěru je takový typický účastník v postavení úvěrového dlužníka.

U spotřebitelských smluv lze za typického účastníka označit průměrného spotřebitele, kterého do oblasti spotřebitelského práva vneslo evropské právo. Definice průměrného spotřebitele je explicitně obsažena například v bodu 18 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách). Průměrným spotřebitelem se rozumí spotřebitel, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory. Shodné pojetí přijal i Nejvyšší soud České republiky v rozsudku ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006, nebo v rozsudku ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1057/2009.

Citovaná směrnice dále v bodě 18 preambule uvádí, že *[p]ojem průměrného spotřebitele není statistickým pojmem. Pro stanovení typické reakce průměrného spotřebitele v daném případě budou muset vnitrostátní soudy a orgány vycházet z vlastního úsudku, s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora. Uvedené potvrdil ve své rozhodovací praxi i Nejvyšší soud České republiky, když v rozhodnutí ze dne 23. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2500/2010, mj. konstatoval, že [p]ři posuzování, zda jednání žalované je v rozporu s dobrými mravy soutěže nebo by mohlo přivodit újmu jinému soutěžiteli – zde žalobkyni – či spotřebitelům, vycházely soudy správně z hlediska průměrného spotřebitele (spotřebitele nakupujícího hračky), který se orientuje podle značky, kvality a dalších vlastností zboží (jako např. cena), aniž by musely vzít v úvahu jako důkaz jakýkoliv spotřebitelský průzkum.*

Finanční arbitr proto s cílem podrobit zkoumání typické reakce a vnímání spotřebitelů v postavení úvěrových dlužníků ve svých úvahách vycházel z představy průměrného spotřebitele definovaného na úrovni práva Evropské unie s přihlédnutím k sociálním, kulturním a jazykovým podmínkám panujícím na území České republiky.

Podle názoru finančního arbitra průměrný spotřebitel v pozici úvěrového dlužníka aktivně řídí svou finanční situaci, má zájem svůj dluh uhradit vždy řádně a včas, a chce předcházet případným sankcím.

S ohledem na provedený sémantický výklad pojmu správa a vedení úvěrového účtu vychází finanční arbitr z premisy, že průměrný spotřebitel v rámci správy a vedení úvěrového účtu nebo správy úvěru zpravidla očekává, že úvěrový věřitel se bude o úvěrový vztah starat a bude o něj pečovat tak, že po dlužníkovi nebude požadovat vynaložení nepřiměřeného úsilí nebo dalších nákladů v průběhu úvěrového vztahu, a současně tak, aby úvěrový dlužník měl k dispozici dostatek informací pro řádné plnění svého dluhu a aby v průběhu úvěrového vztahu nedocházelo k nenadálým situacím, které by byly ke škodě dlužníka, a že vyjde dlužníkovi v případě, že nenadálá situace přece jen nastane, při jejím řešení vstříc.

Čerpá-li průměrný spotřebitel úvěr, očekává, že bude od věřitele dostávat informace o stavu úvěrového vztahu, zejména informaci o tom, kolik mu ještě zbývá zaplatit a kolik již na úvěr reálně zaplatil, a to jak na jistině, tak na úrocích a dalších sjednaných poplatcích.

Pravidelnost a četnost poskytovaných informací se pak odvíjí od charakteru úvěrového vztahu, zejména pak od doby trvání sjednaného úvěru, výše čerpané částky, způsobu čerpání úvěru a způsobu jeho splácení. V případě, že průměrný spotřebitel čerpal úvěr jednorázově v plné výši, a to zpravidla na počátku smluvního vztahu, a je povinen hradit splátky úvěru jedenkrát měsíčně,

je pro něj relevantní informace na měsíční bázi. Vedle toho však v případě mimořádných situací, jakou může být například záměr úvěr předčasně splatit, má průměrný spotřebitel zájem obdržet tyto informace ad hoc, a to obratem v přiměřené době tak, aby nemusel čekat na termín další pravidelné informace.

Prostředek, jakým jsou tyto informace poskytovány, závisí na charakteru úvěrového vztahu a na preferencích dlužníka a věřitele, informace mohou být poskytovány například formou výpisu z úvěrového účtu nebo jiné evidence věřitele v listinné podobě nebo prostřednictvím náhledu na úvěrový vztah skrze internetovou nebo jakoukoli jinou aplikaci věřitele. Ačkoli je pro průměrného spotřebitele rozhodující především obsah těchto informací, zvolený prostředek by měl spotřebiteli zajistit, aby obdržené informace byly průkazné a aby s nimi mohl dále nakládat, zejména je uchovat tak, aby se na ně spotřebitel mohl kdykoli odvolat ve vztahu k věřiteli nebo třetím osobám.

Správa úvěru nebo vedení úvěrového účtu se podle představy průměrného spotřebitele projevuje i při splácení úvěru, a to v podobě větší než běžné a nezbytně nutné součinnosti věřitele při převzetí splátek od dlužníka. Věřitel aktivně spravující úvěr si nejen ohlídá datum splátky, ale zároveň usnadní spotřebiteli i její provedení. Taková činnost věřitele pak může spočívat například ve včasném upozornění na blížící se datum pravidelné splátky s uvedením její výše (tato informace pak bude relevantní zejména u takových úvěrových produktů, kdy výše pravidelné měsíční splátky se bude v čase měnit) nebo technickém zajištění provedení samotné splátky. V praxi pak nebude vyloučeno a nebude ani neobvyklé, že předběžné informování o splátce a zajištění provedení samotné splátky může splývat v jeden úkon věřitele.

Způsob a prostředek předběžného informování o splátce a zajištění provedení splátky se pak bude opět odvíjet od charakteru úvěrového vztahu a preferencí dlužníka a věřitele; informování může spočívat například v kontaktování dlužníka s uvedením data a výše blížící se splátky formou SMS, emailu, telefonicky, zasláním složenky s předvyplněnými údaji věřitelem dlužníkovi nebo upozorněním v internetové nebo jiné aplikaci, zajištění provedení samotné splátky pak například formou inkasa, které může být realizováno například formou osobního vyzvednutí peněžních prostředků u úvěrového dlužníka nebo formou zajištění bezhotovostního převodu z běžného účtu úvěrového dlužníka bez nutnosti vynaložení dalšího úsilí nebo nákladů ze strany dlužníka.

Průměrný spotřebitel současně očekává, že i věřitel bude aktivně konat v případě, že nastane neočekávaná situace, zejména prodlení dlužníka se splácením úvěru.

Podle názoru finančního arbitra si je průměrný spotřebitel vědom konkrétního data a výše pravidelné měsíční splátky a dbá na to, aby měl v daném čase k dispozici vždy dostatek peněžních prostředků na její zaplacení. Průměrný spotřebitel však od věřitele, který pro něj jako úvěrového dlužníka bude řádně spravovat úvěr, očekává, že jej bezodkladně upozorní na skutečnost, že se dostal do prodlení, a to zejména tehdy, kdy si dlužník prodlení není vědom.

Průměrný spotřebitel navíc vedle včasného informování o prodlení počítá s tím, že mu věřitel sdělí přesnou částku, kterou má k určitému datu zaplatit, aby ji nemusel sám počítat za situace, kdy se tato částka v případě prodlení mění denně a kdy její výše nemusí být vždy s ohledem na sjednaný způsob úročení průměrným spotřebitelem snadno dopočitatelná.

Stejně tak průměrný spotřebitel předpokládá, že správa úvěru nebo vedení úvěrového účtu v sobě zahrnuje i provádění změn ve smluvní dokumentaci vyvolaných změnami v osobních a korespondenčních údajích dlužníka, v jeho osobním statusu apod., a to opět bez vynaložení zvláštního úsilí nebo dodatečných nákladů ze strany úvěrového dlužníka.

Při zkoumání představy průměrného spotřebitele není přitom podle názoru finančního arbitra rozhodné, zda se hovoří o správě a vedení úvěrového účtu, anebo správě a vedení úvěru, neboť průměrný spotřebitel nebude mezi těmito pojmy příliš rozlišovat, když svůj závazek spatřuje především ve vrácení peněžních prostředků a zaplacení odměny věřiteli bez ohledu na fakt, zda se tak děje skrze jakýsi úvěrový účet či napřímo. Finanční arbitr se navíc domnívá, že pro účely posouzení věcného obsahu předmětného smluvního ujednání není rozhodné, zda je případný úvěrový účet veden na jméno úvěrového dlužníka či nikoli nebo zda poskytnutí peněžních prostředků a jejich vrácení probíhá skrze takový zvláštní účet.

Navrhovatel a Instituce si ve Smlouvě o úvěru výslovně sjednali, že Úvěr bude splácen formou zápočtu z Běžného účtu Navrhovatele. Zápočet jako způsob vyrovnávání závazků Navrhovatele vůči Instituci je současně upraven v ustanovení čl. 44 Všeobecných obchodních podmínek tak, že *[k]lient souhlasí s tím, že Banka je oprávněna kdykoli započíst své splatné i nesplacené pohledávky za Klientem bez ohledu na měnu, ve které jsou denominovány, a na právní vztah, z něhož vyplývají, proti jakýmkoli pohledávkám Klienta za Bankou, splatným i nesplatným, včetně pohledávek Klienta vyplývajících z jeho účtů vedených Bankou nebo z vkladů jím u Banky uložených...* článek 44a pak mimo jiné doplňuje, že *[b]anka si vyhrazuje právo účtovat k tíži kteréhokoli účtu Klienta vedeného u Banky jakékoli své splatné i nesplacené pohledávky za Klientem, zejména:*

- a) pohledávky Banky vzniklé ze smlouvy o úvěru, smlouvy o poskytování bankovní záruky, smlouvy o otevření Akreditivu a dalších;*
- b) odměny za vedení účtu a Poplatky; ...*

Citovaná ustanovení Všeobecných obchodních podmínek zakotvují obecné oprávnění Instituce provést kdykoli započtení splatných splátek úvěru a Poplatku za vedení Úvěrového účtu vůči Běžnému účtu Navrhovatele. Smlouva o úvěru pak toto oprávnění Instituce ve vztahu k Úvěru konkretizuje a zužuje v tom smyslu, že *úvěr bude splácen formou zápočtu*, a současně stanoví splatnost řádné splátky Úvěru a Poplatku za vedení Úvěrového účtu. Z citovaných smluvních ujednání tak lze vyčíst povinnost Instituce provést zápočet vždy ke dni splatnosti jednotlivých splátek Úvěru a Poplatku za vedení Úvěrového účtu. Navrhovatel se tak kromě zajištění peněžních prostředků na svém Běžném účtu nemusí aktivně starat o řádnou a včasnou úhradu sjednaných plateb.

Jelikož je provádění zápočtu jako jediná služba výslovně zmíněno ve Smlouvě o úvěru, byť nikoli v souvislosti s Poplatkem za vedení Úvěrového účtu, provádění zápočtu není samostatně zpoplatněno v Sazebníku a podle představy průměrného spotřebitele lze tuto službu podřadit pod služby spočívající ve správě úvěru, považuje finanční arbitr zápočet za službu, kterou lze podřadit pod Poplatek za vedení Úvěrového účtu.

V řízení bylo zjištěno, že Úvěr je za trvání úvěrového vztahu pravidelně splácen, přičemž Instituce k pravidelnému splácení napomáhá prováděním zápočtu jednotlivých splátek Úvěru.

Jak již bylo výše uvedeno, právo Navrhovatele být kdykoli informován o stavu úvěrového vztahu a jemu odpovídající závazek Instituce informovat Navrhovatele o aktuální výši

pohledávky nejsou ve Smlouvě o úvěru ani ve Všeobecných obchodních podmínkách výslovně sjednány. Instituce tvrdí, že Navrhovatel získává informace o úvěrovém vztahu výhradně skrze aplikaci Internet Banka, ze které si může v případě zájmu vygenerovat výpis z úvěrového účtu ve formě excelového souboru.

Využívání služeb Internet Banky jako jedné z forem tzv. Přímého bankovníctví je mezi Navrhovatelem a Institucí sjednáno ve Smlouvě o bankovních produktech a službách ze dne 11. 11. 2008 a Dispozicích ke smlouvě o bankovních produktech a službách taktéž ze dne 11. 11. 2008. Podrobnější úprava využívání služby Internet Banka je pak obsažena ve Všeobecných obchodních podmínkách.

Ustanovení čl. 263b konkrétně vymezuje oblast poskytovaných služeb, když *[s]lužby se vztahují na všechny Běžné účty Klienta (současné i budoucí) a dále na produkty Banky a/nebo třetích osob určených Bankou*. V závěru Všeobecných obchodních podmínek je pak uvedena definice těchto služeb, kterými se rozumí *služby přímého bankovníctví poskytované Bankou pro práci s Běžnými účty Klientů nebo s jinými produkty Banky nebo produkty třetích osob, pro které to Banka Klientovi umožňuje*.

Pro posouzení předmětu sporu je relevantní ustanovení čl. 263p, které stanoví cenu za služby *Přímého bankovníctví*. Toto ustanovení mimo jiné stanoví, že *[b]anka je oprávněna, nikoli však povinna, účtovat Klientovi za poskytnuté Služby Poplatky dle Sazebníku v souladu s článkem 49 Podmínek; jde o Poplatky spojené s aktivací služby, vedením Služby, zúčtováním účetní položky vzniklé z jednorázového platebního příkazu... Aktuální položky v rámci jednotlivých typů Poplatků jsou uvedeny v Sazebníku. Poplatky náleží Bance i v případě, že jsou Služby blokovány/znepřístupněny*.

V řízení bylo zjištěno, že Navrhovatel za trvání úvěrového vztahu pravidelně služby Internet Banky využíval, a to i k nahlížení na Úvěrový účet, ačkoli tato možnost v rámci Internet Banky nebyla nikde ve smluvní dokumentaci výslovně sjednána (rozuměj neomezená kontrola úvěrového vztahu Navrhovatelem skrze Internet Banku).

Služba Internet Banka podle názoru finančního arbitra představuje nástroj umožňující Navrhovateli kdykoli zjistit, kolik již na Úvěru zaplatil a kolik mu zbývá doplatit a současně je možné tuto službu podřadit pod představu průměrného spotřebitele o službách, které by měl dostávat za Poplatek za vedení Úvěrového účtu.

Avšak vzhledem k smluvnímu zakotvení Internet Banky v posuzovaném případě, kdy je tato služba samostatně a nutno podotknout, že jako celek, zpoplatněna v Sazebníku (srov. samostatný oddíl C Sazebníku věnovaný službám Přímého bankovníctví, v jehož rámci je uveden poplatek za *Vedení služby* ve výši 39,- Kč měsíčně ve vztahu ke službě *Internet Banka*, resp. oddíl A - *Zřizování a vedení účtů, bezhotovostní a hotovostní platební styk Sazebníku*, který zpoplatňuje vedení Navrhovatelova konta Genius Active, a výše citované ustanovení čl. 263p Všeobecných obchodních podmínek, které stanoví, že poplatek za službu *Internet Banka* zahrnuje veškeré služby v rámci *Internet Banky* poskytované) nelze podle názoru finančního arbitra jinak než konstatovat, že Internet Banka v posuzovaném případě není zpoplatněna Poplatkem za vedení Úvěrového účtu. Tento závěr pak podporuje samotné tvrzení Instituce, že cena za službu Internet Banka je již zahrnuta do ceny za vedení konta Genius Active, proto *a contrario* cena za tuto službu nemůže být součástí Poplatku za vedení Úvěrového účtu, pakliže by Navrhovatel neměl platit dvakrát za tutéž službu. Co se týče přechodu Navrhovatele na konto Genius Gratis, je

finanční arbitr toho názoru, že průměrný spotřebitel nemůže očekávat v případě, že je nějaká služba označena slovem „*gratis*“, její další zpoplatnění, a to buď samostatně, nebo jako součást jiného poplatku. Služba Internet Banka tak ani v tomto případě není a nemůže být součástí Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

V případě, že by služba označená jako „*gratis*“ měla být zpoplatněna, byť nepřímo, nějakým dalším poplatkem, představovalo by takové jednání Instituce podle názoru finančního arbitra nekalou, resp. klamavou obchodní praktiku, ve smyslu § 5 odst. 1 písm. a), resp., písm. s) Přílohy č. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, jejíž užívání je tímto zákonem výslovně zakázáno. Podle zmíněného zákona *[o]bchodní praktika je klamavá, je-li při ní užit nepravdivý údaj, a zároveň obchodní praktika je vždy klamavá, pokud uvádí u výrobku nebo služby slova „gratis“, „zdarma“, „bezplatně“ nebo slova podobného významu, pokud spotřebitel musí za výrobek nebo službu vynaložit jakékoli náklady, s výjimkou nezbytných nákladů spojených s reakcí na nabídku, s převzetím výrobku nebo služby nebo jejich doručením.*

Pod Poplatek za vedení Úvěrového účtu stejně tak nelze podřadit vyhotovení výpisu z Úvěrového účtu na žádost klienta, neboť tato služba Instituce je samostatně zpoplatněna částkou ve výši 50,- Kč za každý takový výpis, ani vyhotovení kopie již jednou vystaveného výpisu, které je zpoplatněno samostatným poplatkem ve výši 100,- Kč.

Služba spočívající ve včasném informování Navrhovatele o případném prodlení, která může být poskytována různými prostředky, není ve Smlouvě o úvěru ani ve Všeobecných obchodních podmínkách výslovně obsažena. Její faktické poskytování za využití elektronických prostředků, včetně SMS a telefonu, však umožňuje ustanovení čl. 36 označeného jako *Informace poskytované elektronickými prostředky*, které říká, že *[b]anka poskytuje Klientovi informace elektronickými prostředky (včetně telefonu a zpráv SMS) pouze v rozsahu a způsobem předem dohodnutým s Klientem nebo v rozsahu a způsobem uvedeným v těchto Podmínkách. Klient výslovně souhlasí s tím, že Banka je oprávněna jej kontaktovat telefonicky, a to v době od 8.00 do 22.00 hod. za účelem umožnění poskytování informací týkajících se zejména stavu na účtu Klienta a o stavech závazků Klienta vůči Bance může Banka požadovat od Klienta používání hesla...* Ve vztahu k Úvěru je pak toto oprávnění Instituce rozvedeno v ustanovení čl. 36a označeného jako *Informace o výši dluhu: Klient souhlasí s tím, aby mu Banka elektronickými prostředky sdělovala informace o stavu jeho závazků vůči Bance.*

Jelikož informování o nastalém prodlení, resp. slovy Všeobecných obchodních podmínek o aktuální *výši dluhu*, prostřednictvím SMS či telefonického hovoru není uvedeno jako samostatná položka v Sazebníku a jelikož tato služba odpovídá představě průměrného spotřebitele o vedení úvěrového účtu, resp. správě úvěru, lze tuto službu považovat za službu, za kterou se hradí Poplatek za vedení Úvěrového účtu.

Stejný závěr však nelze učinit ohledně informování o prodlení prostřednictvím upomínek v listinné podobě, které jsou v Sazebníku samostatně zpoplatněny částkou ve výši 250,- Kč za každou expedovanou upomínku.

Instituce v řízení prokázala, že se Navrhovatel dostal opakovaně do prodlení, byť krátkodobého, se splátkou Úvěru v důsledku nezajištění dostatku peněžních prostředků na Běžném účtu, avšak toto prodlení nikdy nepřesáhlo interní hranici Instituce pro zahájení vymáhacího procesu, v jehož

rámci by došlo k upozornění Navrhovatele na prodlení prostřednictvím SMS, telefonátů a následně zpoplatněných upomínek.

Co se týče představy průměrného spotřebitele ohledně změn ve smluvní dokumentaci tak, jak tato představa byla uvedena výše, lze tuto službu spočívající v aktualizaci smluvní dokumentace též zahrnout do Poplatku za vedení Úvěrového účtu, když provádění změn ve smluvní dokumentaci není, až na výslovnou výjimku spočívající ve změně data pravidelné měsíční splátky, za kterou by byl Navrhovatel povinen zaplatit jednorázový poplatek ve výši 100,- Kč, samostatně v Sazebníku zpoplatněna.

Finanční arbitr pro úplnost dodává, že vzhledem k charakteru Poplatku za vedení Úvěrového účtu jako paušální platby není rozhodné, zda Navrhovatel reálně čerpal služby, za které Poplatek za vedení Úvěrového účtu hradil, tedy zda se například dostal někdy do prodlení, aby její Instituce musela včas na takové prodlení upozornit. Finanční arbitr proto zkoumal, zda a jaké služby Navrhovatel skutečně čerpal, pouze za účelem provedení výkladu projevu vůle účastníků řízení. Finanční arbitr opakuje, že tento výklad je klíčový za situace, kdy obsah služeb, za které se hradí Poplatek za vedení Úvěrového účtu, není ve Smlouvě o úvěru ani na jiném místě smluvní dokumentace explicitně definován.

Finanční arbitr konstatuje, že výše uvedené závěry o obsahu služeb, za které Navrhovatel hradil Poplatek za vedení Úvěrového účtu, podporuje v souladu s ustanovením § 266 odst. 3 obchodního zákoníku též vlastní chování Navrhovatele a Instituce spočívající v hrazení Poplatku za vedení Úvěrového účtu na straně jedné a ve faktickém poskytování některých z výše identifikovaných služeb spočívajících zejména v pravidelném hrazení splátek úvěru formou zápočtu, a to po celou dobu trvání smluvního vztahu.

Na uvedené skutečnosti nemůže změnit nic ani fakt, že Navrhovatel nyní v řízení tvrdí, že nemá a nikdy neměl vůli jakékoli služby v souvislosti s Úvěrem čerpat. Jak potvrzuje též nález Ústavního soudu České republiky ze dne 23. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 572/04, [...] *případnou změnu následného chování nelze a priori hodnotit jako nemožnost zjištění skutečného obsahu projevu vůle potvrzeného bezprostředním chováním...*

Skutečnost, že vybrané služby nejsou výslovně v textu Smlouvy o úvěru vyjmenovány, tomuto závěru nebrání, když *[t]ext smlouvy je toliko prvotním přiblížením se k významu smlouvy, který si chtěli její účastníci svým jednáním stanovit. Doslovný výklad textu smlouvy může, ale nemusí být v souladu s vůlí jednajících stran. Směřuje-li vůle smluvních stran k jinému významu a podaří-li se vůli účastníků, procesem hodnocení skutkových a právních otázek, ozřejmit, má shodná vůle účastníků smlouvy přednost před doslovným významem textu jimi formulované smlouvy. Vůle je vnitřním stavem jedající osoby, který není bezprostředně přístupný interpretovi právního úkonu a není interpretem tohoto právního úkonu poznatelný. Na vůli je proto nutno usuzovat z vnějších okolností, spojených s podpisem a realizací smluvního vztahu, zejména na okolnosti spojené s podpisem smlouvy a následné jednání účastníků po podpisu smlouvy.* (srov. nález Ústavního soudu České republiky ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 625/03).

Je však třeba zdůraznit, že naopak služby, které jdou nad rámec představy průměrného spotřebitele a které by měly být součástí služeb poskytovaných jako protihodnota Poplatku za vedení Úvěrového účtu, by měly být ve Smlouvě o úvěru nebo Všeobecných obchodních podmínkách výslovně definovány, včetně pravidel a podmínek jejich poskytování, resp. čerpání Navrhovatelem.

5.3. Dovolnost ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu

Finanční arbitr se dále zabýval otázkou, zda mohl být nad rámec úroku jako imanentní náležitosti úvěrového vztahu vůbec sjednáno nějaké další cenové ujednání v podobě Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

V občanském i obchodním právu obecně, zejména pak v jejich ustanoveních týkajících se závazkových vztahů, je kladen důraz na zásadu autonomie vůle, *neboť se jedná o zcela elementární podmínku fungování materiálního právního státu* (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2009, sp. zn. IV. ÚS 128/06). *Pokud kogentní ustanovení smluvní volnost výslovně nezakazuje nebo pokud z jeho povahy nevyplývá, že se od něho nelze odchýlit, nejsou účastníci omezeni v tom, aby si na základě svobodného smluvního rozhodování vymezili, jaké povinnosti smlouvou převezmou a jaká práva si smlouvou založí. Jen tak mohou v souladu se zásadou autonomie vůle nejlépe realizovat vlastní osobní a hospodářské představy a záměry v souladu s jejich individuálními zájmy, potřebami a preferencemi* (srov. v tomto smyslu např. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 7. 2007, sp. zn. 33 Odo 657/2005). Zásada autonomie vůle však není absolutní a je omezena pro tento případ relevantním právem ochrany spotřebitele (srov. nález Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09), jak bude rozvedeno níže.

Ve vztahu ke Smlouvě o úvěru jsou kogentními normami, od kterých se strany nemohou odchýlit, základní ustanovení tohoto pojmenovaného smluvního typu obsažené v ustanovení § 497 obchodního zákoníku ve znění *[s]mlouvou o úvěru se zavazuje věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky* a dále pak na základě odkazu obsaženého v ustanovení § 263 odst. 1 obchodního zákoníku též jeho ustanovení § 499, které stanoví, že *[z]a sjednání závazku věřitele poskytnout na požádání peněžní prostředky lze sjednat úplatu, jestliže poskytování úvěru je předmětem podnikání věřitele*.

Ani jedno z citovaných ustanovení neobsahuje zákaz sjednání Poplatku za vedení Úvěrového účtu nad rámec plateb za poskytnutý úvěr předvídaných těmito ustanoveními, rozuměj úroku jako pojmového znaku úvěrového vztahu a poplatku za sjednání úvěrového závazku v případě, že je poskytování úvěru vykonáváno podnikatelsky, tedy soustavnou činností vykonávanou vlastním jménem, na vlastní účet a za účelem dosažení zisku poskytovatele úvěru. Jazykovým výkladem slovního spojení „za sjednání závazku“ lze usuzovat, že se tímto poplatkem bude rozumět zpravidla jednorázový poplatek hrazený na počátku smluvního vztahu označovaný například jako poplatek za poskytnutí úvěru, za sjednání úvěru, za uzavření smlouvy apod.

Obchodní zákoník tak nebrání sjednání dalšího poplatku či poplatků souvisejících s poskytováním úvěru, tedy i například s vedením Úvěrového účtu, když jeho sjednáním nedojde k porušení či obcházení zákona, nýbrž k úpravě vzájemného vztahu smluvních stran v oblasti zákonem neupravené. Dokonce se lze setkat též s názory, že takový poplatek je v případě, kdy je poskytování úvěru předmětem podnikání věřitele, který z povahy podnikání zcela legitimně sleduje dosažení zisku, důvodný (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 3. 2012, sp. zn. 101/VSPH/14/2012).

Občanský zákoník též neobsahuje žádné ustanovení, které by výslovně nebo svým účelem zakazovalo Poplatek za vedení Úvěrového účtu sjednat, je však třeba mít na paměti, že případně sjednaná povinnost platit další poplatek za služby poskytované v souvislosti s poskytnutím úvěru nad rámec poplatku předvídaného v ustanovení § 499 obchodního zákoníku musí zrcadlit povinnost poskytovatele úvěru za poplatek poskytnout jeho plátcí odpovídající protihodnotu například v podobě vybraných služeb souvisejících s poskytnutým úvěrem.

Dalším předpisem, který se dotýká smluvního vztahu Navrhovatele a Instituce, je již zmíněný zákon č. 321/2001 Sb., ani z jeho obsahu však nelze vyčíst zákaz sjednat si Poplatek za vedení Úvěrového účtu. Tento zákon pouze předvídá existenci poplatku za vedení úvěrového účtu, když jeho placení nepovažuje za spotřebitelský úvěr (srov. ustanovení § 2 písm. a) bod 3. zákona č. 321/2001 Sb. Podle tohoto ustanovení *[s]potřebitelským úvěrem není.... platba za vedení účtu, který je určen ke splácení spotřebitelského úvěru...*).

Finanční arbitr v této souvislosti dodává, že ani výslovná zmínka o možné existenci poplatku za vedení úvěrového účtu ve výše uvedených předpisech samozřejmě bez dalšího neznamena, že jej tyto právní předpisy aprobují. Skutečnost, že český právní řád neklade překážky pro sjednání Poplatku za vedení Úvěrového účtu, nevylučuje jeho posouzení z pohledu možného rozporu s dobrými mravy, anebo jeho přiměřenosti a přípustnosti podle ustanovení § 55 a 56 občanského zákoníku.

5.4. Rozpor s dobrými mravy

Finanční arbitr je toho názoru, že smluvní ujednání, na jehož základě by byl Navrhovatel povinen hradit určitou peněžitou částku, aniž by existovalo jakékoli protiplnění Instituce nebo jiné právo Navrhovatele, by bylo samo o sobě v rozporu s dobrými mravy a jako takové ve smyslu ustanovení § 39 občanského zákoníku absolutně neplatné. Smluvnímu ujednání ve spotřebitelských smlouvách, jehož podstatou je placení určité peněžitě částky spotřebitelem, musí odpovídat alespoň nějaký závazek podnikatele, kterému má být tato částka hrazena, jinak by se jednalo o nedůvodné přispívání na provozní náklady podnikatele, které slouží k zajištění jeho běžné podnikatelské činnosti.

Takové smluvní ujednání shledal rozporným s dobrými mravy též například Nejvyšší soud České republiky, když ve svém rozsudku ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2184/2007, dospěl k závěru, že *[r]ozpor citovaného smluvního ujednání s dobrými mravy spočívá především v tom, že žalobkyně byla podle rámcové smlouvy povinna přispívat dovoatelce na otevření nových prodejen, avšak této její povinnosti podle skutkového zjištění odvolacího soudu neodpovídala žádná povinnost na straně dovoatelky. Nebyl tudíž stanoven žádný závazek dovoatelky odebrat určité množství zboží od žalobkyně, ani doba, po kterou by dovoatelka měla zboží odebírat. Žalobkyně tak byla nucena přispívat na investiční náklady dovoatelky, aniž by se jí za to dostalo jakéhokoliv závazně ujednaného protiplnění ve smyslu garance množství odebraného zboží a doby, po kterou toto zboží bude dovoatelka odebírat. Rozhodující z hlediska posouzení předmětného ujednání jakožto rozporného s dobrými mravy je však skutečnost, že žalobkyně tím, že byla podle ročních smluv povinna přispívat na náklady spojené s otevřením nových prodejen žalované, se podílela na nákladech žalované, ač je věcí každého podnikatelského subjektu, aby si své náklady podnikání hradil sám. Nemá totiž žádné opodstatnění, aby ve vztahu dvou samostatných podnikatelských subjektů přispíval jeden z těchto subjektů na investiční, či provozní náklady druhého subjektu. Ke krytí nákladů podnikatele slouží příjmy z jeho podnikání a tyto náklady nemůže ani zčásti přenášet na podnikatele jiného.* Pakliže uvedený závěr byl

učiněn ve vztahu mezi podnikateli, o to spíše musí platit ve vztahu mezi podnikatelem a spotřebitelem.

Jelikož však finanční arbitr dospěl k závěru, že za Poplatek za vedení Úvěrového účtu Instituce fakticky poskytuje Navrhovateli konkrétní služby, nemůže se v posuzovaném případě jednat o rozpor s dobrými mravy z výše popsaných důvodů.

Rozpor s dobrými mravy, které jsou chápány jako *souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti... Tento obecný horizont, který vývojem společnosti rozvíjí i svůj morální obsah v prostoru a čase, musí být posuzován z hlediska konkrétního případu také právě v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právního vztahu* (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97) by však mohl nastat též tehdy, kdy by Poplatek za vedení Úvěrového účtu byl v nápadném a hrubém nepoměru k tržní ceně poskytovaných služeb.

Finanční arbitr je však toho názoru, že taková situace v posuzovaném případě není dána, neboť ve Smlouvě o úvěru byla sjednána cena ve výši 40,00 Kč měsíčně za služby, které byla Instituce připravena Navrhovateli v průběhu smluvního vztahu kdykoli poskytnout a jak bylo v řízení prokázáno, též skutečně poskytla (zejména zajištění zápočtu pravidelných měsíčních splátek a včasné upozorňování na prodlení). Navrhovatel v řízení sice argumentuje tím, že případné skutečné náklady na poskytované služby se mohou pohybovat pouze v řádu haléřů, s tímto tvrzením však nelze souhlasit, a to minimálně s ohledem na současné ceny informačních a komunikačních technologií, tedy služeb, které jsou s vedením Úvěrového účtu nutně spojeny.

5.5. Přiměřenost ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu

Ustanovení § 55 odst. 1 občanského zákoníku stanoví zásadu, že *[s]mluvní ujednání spotřebitelských smluv se nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, které mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své smluvní postavení.* Absolutní neplatností jsou pak stížena taková smluvní ujednání, která jsou blíže rozvedena v ustanovení § 56 občanského zákoníku, který v odstavci 1 říká *[s]potřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran* a v odstavci 2 upřesňuje, že *[u]stanovení odstavce 1 se nevztahuje na smluvní ujednání, která vymezují předmět plnění smlouvy nebo cenu plnění.* Demonstrativní výčet podmínek, které je nutno vždy považovat za nepřiměřené, a tudíž neplatné, je pak obsažen v odstavci 3.

Finanční arbitr se proto zaměřil na posouzení aplikovatelnosti této právní úpravy na předmět sporu, a to i s ohledem na její předlohu obsaženou ve Směrnici 93/13/EHS.

Směrnice 93/13/EHS vychází z předpokladu, že spotřebitel se nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu zboží nebo poskytovateli služby, a to jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti. Spotřebitel je tak často veden k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah. Směrnice 93/13/EHS pak má za cíl tuto nerovnováhu vyvážit (srov. například rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 27. června 2000, ve věci Océano Grupo Editorial SA proti Roció Murciano Quintero, sp. zn. C-240/98).

Instituce v posuzovaném případě využila tzv. adhezni smlouvu, tedy předem vyhotovenou Smlouvu o úvěru, včetně Všeobecných obchodních podmínek a Sazebníku, kterou předložila k podpisu Navrhovateli a na jejíž obsah mohl mít Navrhovatel jen stěží nějaký vliv. Smluvní podmínky takto sjednané je podle Směrnice 93/13/EHS proto nutné prověřit testem přiměřenosti, resp. zjištění, zda takové ujednání *v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele* (srov. čl. 3 odst. 1 Směrnice 93/13/EHS).

Nepřiměřenost smluvní podmínky je pak nutno podle Směrnice 93/13/EHS posuzovat *s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další podmínky smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází, přičemž posouzení nepřiměřené povahy podmínek se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem.* (srov. čl. 4 Směrnice).

Nutno podotknout, že Směrnice 93/13/EHS byla přijata v režimu tzv. minimální harmonizace. Směrnice 93/13/EHS tak stanoví jen minimální požadavky v oblasti ochrany spotřebitele a zůstává na vůli členských států, zda si v oblasti její působnosti v rámci své jurisdikce ponechají nebo zavedou přísnější pravidla. Není například vyloučeno, aby členský stát testu přiměřenosti podrobil též taková smluvní ujednání, která vymezují definici hlavního předmětu smlouvy, ceny a odměny na jedné straně a služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé. Tento závěr byl výslovně potvrzen též Soudem Evropské unie v rozhodnutí ze dne 3. 6. 2010, ve věci *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid v. Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc)*, sp. zn. C-484/08).

Český zákonodárce však možnosti širšího přezkumu smluvních podmínek ve spotřebitelských smlouvách nevyužil, ba naopak, Směrnici 93/13/EHS transponoval ne zcela šťastným způsobem (srov. např. Hulmák, M. In Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. Vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009, 539 – 544 s.). Na jednu stranu vztáhl český zákonodárce test přiměřenosti na veškeré smluvní podmínky bez ohledu na to, zda byly individuálně sjednány či nikoli, na druhou stranu však z testu přiměřenosti vyloučil veškerá smluvní ujednání, která vymezují jakýkoli „předmět plnění smlouvy a cenu plnění“. Podmínka užití jasného a srozumitelného jazyka pak nebyla ze Směrnice 93/13/EHS převzata, neboť v tu dobu účinná vnitrostátní právní úprava již obsahovala podmínku srozumitelnosti a určitosti právních úkonů obsaženou v ustanovení § 37 odst. 1 občanského zákoníku. Pakliže by jakákoli smluvní podmínka nebyla psána jasným a srozumitelným jazykem a nebyla by proto srozumitelná nebo určitá, byla by podle výše citovaného ustanovení absolutně neplatná a posuzování její přiměřenosti by pak již bylo irelevantní.

Jelikož v řízení bylo zjištěno, že závazkem Instituce ze Smlouvy o úvěru bylo nejen poskytnutí Úvěru, ale též poskytování dalších služeb s Úvěrem souvisejících, považuje finanční arbitr tento složený závazek za předmět plnění Smlouvy o úvěru. Stejně tak nahlíží finanční arbitr na úrok jako sjednanou cenu Úvěru a na Poplatek za vedení Úvěrového účtu jako cenu plnění za další služby poskytované v souvislosti s Úvěrem. Finanční arbitr proto musí konstatovat, že není oprávněn posuzovat přiměřenost těchto smluvních ujednání s poukazem na ustanovení § 56 odstavec 2 občanského zákoníku.

Finanční arbitr ve svých úvahách ohledně ustanovení § 56 odst. 2 občanského zákoníku zohlednil též cíl, účel a vlastní text Směrnice, avšak ani eurokonformním výkladem příslušného ustanovení § 56 občanského zákoníku finanční arbitr nedospěl k jinému než výše uvedenému závěru.

V případě, že členský stát nepřijme vnitrostátní právní úpravu nad rámec Směrnice 93/13/EHS, platí *pro účely této směrnice se posouzení nepřiměřeného charakteru nesmí týkat podmínek, které popisují hlavní předmět smlouvy, ani poměru kvalita/cena dodávaného zboží nebo poskytovaných služeb; že hlavní předmět smlouvy a poměr kvalita/cena mohou být nicméně vzaty v úvahu při posuzování přiměřenosti jiných podmínek* (srov. anglické znění příslušné pasáže recitálu Směrnice 93/13/EHS: *...for the purposes of this Directive, assessment of unfair character shall not be made of terms which describe the main subject matter of the contract nor the quality/price ratio of the goods or services supplied; whereas the main subject matter of the contract and the price/quality ratio may nevertheless be taken into account in assessing the fairness of other terms...*).

Stejně tak ustanovení článku 4 odst. 2 výslovně říká, že posouzení přiměřenosti se netýká tří kategorií smluvních podmínek, a to a) smluvních ujednání vymezujících hlavní předmět plnění smlouvy, b) smluvních ujednání upravujících cenu a odměnu za příslušné zboží a služby a c) smluvních ujednání vymezujících příslušné zboží a služby (srov. anglické znění čl. 4 odst. 2 Směrnice: *Assessment of the unfair nature of the terms shall relate neither to the definition of the main subject matter of the contract nor to the adequacy of the price and remuneration, on the one hand, as against the services or goods supplies in exchange, on the other, in so far as these terms are in plain intelligible language.*).

Pokud by český zákonodárce měl do budoucna úmysl chránit české spotřebitele širěji, než v současné době činí občanský zákoník v ustanovení § 55 a 56, musí tak učinit sám. Ani samotný soud, natož pak správní orgán, není v souladu s teorií dělby moci oprávněn nahrazovat vůli zákonodárce tam, kde ji zákonodárce již, byť ne zcela šťastným způsobem, projevil. Tento závěr však platí pouze tehdy, pokud vnitrostátní právní úprava není s evropskou legislativou v rozporu. Pakliže v rozporu je, správní orgán je povinen přijmout výklad příslušného právního předpisu souladný s evropskou legislativou a judikaturou, případně k příslušnému rozpornému ustanovení vnitrostátního právního předpisu z těchto důvodů nepřihlížet (srov. výše uvedený závěr k relativní neplatnosti nepřiměřených smluvních podmínek ve spotřebitelských smlouvách). V posuzovaném případě co do možnosti posuzování přiměřenosti Poplatku za vedení Úvěrového účtu však finanční arbitr v tomto ohledu oporu, jak bylo rozebráno výše, nenalezl.

5.6. K dalším tvrzením, námitkám a navrženým důkazům účastníků řízení

Navrhovatel v řízení tvrdil, že byl Institucí uveden v omyl ohledně čerpaných služeb, jelikož se domníval, že za Poplatek za vedení Úvěrového účtu bude *dostávat službu, kterou však nedostává a ani dostávat nemůže*. V řízení bylo prokázáno, že Instituce měla již při uzavírání Smlouvy o úvěru úmysl Navrhovateli jí očekávané služby poskytovat a tyto mu pak i skutečně poskytovala. Pro případné rozhodování o neplatnosti právního úkonu učiněného v omylu podle ustanovení § 49a občanského zákoníku jsou nezbytné dva předpoklady, a to, že osoba jednající v omylu vycházela ze skutečnosti, která byla pro její jednání rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. V posuzovaném případě bylo pro Navrhovatele nepochybně rozhodující čerpání Úvěru za sjednaných podmínek včetně využívání služeb souvisejících s poskytnutím Úvěru. Navrhovatel tyto služby dostával, Instituce v Navrhovateli tedy nevyvolala nesprávnou představu, resp. jej neuvědla v omyl, ani o jeho

omylu vědět nemohla. V posuzovaném případě se tak nejedná o rozpor mezi skutečnou vůlí Navrhovatele a Instituce a jejím projevem ve sjednání Poplatku za vedení Úvěrového účtu.

Ve vztahu k rozsudku německého Spolkového soudního dvora ze dne 7. 6. 2011, sp. zn. XI ZR 388/10, finanční arbitr uvádí, že mu nepřísluší jakkoliv hodnotit rozhodovací praxi zahraničních soudů, neboť tato vychází z vnitrostátních předpisů toho kterého státu. Vnitrostátní předpisy se pak zpravidla mohou značně lišit s ohledem na sociální, kulturní a společenské zvyklosti toho kterého státu, přičemž ani transpozice evropských směrnic, které zavazují pouze co do cíle, nikoli co do volby prostředků a způsobů jeho dosažení, automaticky nevede k totožnosti vnitrostátních předpisů jednotlivých členských států Evropské unie ve směrnici upravované oblasti. Soud, resp. jakýkoli jiný státní orgán, který rozhoduje o právech a povinnostech občanů příslušného státu, je pak povinen rozhodnout pouze a jen na základě příslušných vnitrostátních norem, případně mezinárodních norem nebo norem Evropské unie, které jsou však Ústavou příslušného státu výslovně začleněny do právního řádu příslušného státu. Finančnímu arbitrovi proto nepřísluší při řešení předmětného sporu zkoumat ani rozhodnutí zahraničního soudu, ani zahraniční právní předpis.

6. K výroku I. a II. nálezu

Vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem finanční arbitr neshledal důvody pro vyslovení neplatnosti smluvního ujednání o Poplatku za vedení Úvěrového účtu a uložení povinnosti k vydání bezdůvodného obohacení spočívajícího v Navrhovatelem zaplacených platbách na Poplatku za vedení Úvěrového účtu v období ode dne uzavření Smlouvy o úvěru do dne 30. 10. 2012.

Současně však finanční arbitr shledal, že jednostranné změny smluvních podmínek, zejména Sazebníku, nespĺnily veškeré zákonné požadavky pro jejich platnost, a proto je pro Navrhovatele závazné pouze znění vlastní Smlouvy o úvěru a Všeobecných obchodních podmínek a Sazebníku účinných v době uzavření Smlouvy o úvěru. Veškeré platby Poplatku za vedení Úvěrového účtu, které byly Navrhovatelem zaplacený ve výši převyšující částku 40,- Kč, tak byly provedeny na základě neplatného právního úkonu. Instituce se tak co do výše rozdílu mezi skutečně zaplacenými částkami a částkou ve výši 40,- Kč ve smyslu ustanovení § 451 odst. 2 občanského zákoníku na účet Navrhovatele bezdůvodně obohatila a je proto povinna Navrhovateli na základě ustanovení § 457 občanského zákoníku toto bezdůvodné obohacení vydat, a to ve lhůtě určené za tímto účelem Instituci ve výroku I. tohoto nálezu. Jelikož Navrhovatel v období od uzavření Smlouvy o úvěru, tedy od prosince 2008 do října 2012 (tedy v období, za nějž Navrhovatel požaduje vrácení Poplatku za vedení Úvěrového účtu) fakticky zaplatil Poplatek za vedení Úvěrového účtu 2krát ve výši 40,- Kč, 35krát ve výši 49,- Kč a 10krát ve výši 69,- Kč (tedy v souhrnu částku ve výši 2.485,- Kč), je Instituce povinna Navrhovateli vrátit peněžní prostředky ve výši 605,- Kč (rozdíl částky 2.485,- Kč a částky ve výši odpovídající 47násobku částky 40,- Kč).

Ve zbytku finanční arbitr návrh Navrhovatele zamítl, neboť Poplatek za vedení Úvěrového účtu byl platně sjednán.

7. K výroku III. nálezu

Jelikož finanční arbitr v nálezu částečně vyhověl Navrhovateli, ukládá zároveň Instituci ve výroku III. tohoto nálezu v souladu s ustanovením § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci.

Toto ustanovení pak zároveň stanoví výši ukládané sankce, která činí 10 % z částky, kterou je InSTITUTE podle nálezu povinna zaplatit Navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000,- Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000,- Kč. Finanční arbitr proto v řízení uložil sankci na této spodní hranici. Sankce je příjmem státního rozpočtu a InSTITUTE je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Účastník řízení může proti tomuto nálezu podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi podat do 15 dnů od jeho doručení tomuto účastníku řízení písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi, přičemž platí, že včas podané námitky mají odkladný účinek.

V Praze dne 3. 12. 2013

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr